

EGYSZÓ

az ugynevezett „utánsegítés“ (charge) vagy „nehézzé tételről“, különös tekintettel a „zsirfény-nyerésre“
fekete selyemkelméknél.

„Mit tesz az: a selyemkelmét utánsegíteni?“ E kérdést majdnem valamennyi hölgy intézte hozzám, kik a lefolyt idegen-ivadban nálam vásároltak. Sokat irtak már róla, és kevés lett abból megértve, miután az arra vonatkozó iratok rendszerint annyira tele vannak műkifejezésekkel, hogy a ki nem szakember, alig érthet belőlük valamit. Én tehát meg akarom kísérteni, e lap női olvasói előtt lehetőleg röviden és mégis világosan a festés-rendszert megmagyarázni, megjegyezvén azonban, hogy a különböző fekete szín (kékés, zöldes, barnás fekete stb.) nyerésének útját és módját tekintet nélkül hagyom, miután ez a főtárgytól nagyon is elvezetne.

A nyers selymet feketére festhetni, ha az néhány napig főtt gubacs-oldatba lesz beáztatva, azután kifacsarva, tiszta vízben kimosatik, s rövid időre vassó-oldatba tételik; ebből kivéve, hideg vízben szorgalmasan kiöblítve, egy kevés szappan-oldat adatik hozzá (könnyebb gombolyítása és vitlázása végett), s azután megszáritva földolgozás alá adatik. Ez az egyszerű fekete festésnek természetes módja.

Hogy aztán a selymet „utánsegítsük“ vagy „nehézzé“ tegyük, miután a leirt módon egyszerűen feketére lett festve, azt erősen bemártjuk olajos, névszerint szappanos folyadékokba, s ezután a főnnebbi festési műtétet újra megtesz-
szük vele; tehát először gubacs, azután vas-oldat és harmadszor olaj vagy szappan; és pedig e kezelést addig ismételtetjük, a míg a gyáros a festőnek átadott 100 font nyers selyem helyett utóljára 400 font feketére festett selymet kap vissza, azaz más szavakkal: e 400 font áll 100 font selyemből, 300 font gubacs, vasoldat és olaj vagy szappanból; az utóbbit minden sorrend után bőven kell alkalmazni, hogy a selyem egyrészt hajlékony maradjon, másrészt képesítve legyen, a gubacs- és vasoldat minden újabb fölvetelére.

E bánásmód folytán természet szerint az egyes selyemszálaknak meg kell vastagodniuk, és minél inkább nehézzé vannak téve, annál kevesebb kell belőlük a gyárosnak, hogy fele áron ugyan oly vastag kelmét készítsen, mely tisztán festett selyemből legalább kettős árba kerülne, ami pedig az ilyen nehézzé tett kelmékben a selyemfény- és lágyaságból hiányzik, az simitás (apretur) és egyéb ilyenemű kezelések által pótolatik, úgy, hogy a hölgyek, ha saját választásuk szerint vesznek selyemkelmét, a szilárd minőségüket a nem szilárdaktól igen nehezen különböztethetik meg. Mily nehezen viselhetők az ilyen kelmék, mily hamar lesznek zsirfényüekké (a sok szappan miatt, mely bennök foglaltatik), és mily könnyen veszik a port magukba és töredeznek — ezt a hölgyek, saját tapasztalásukból, legjobban tudhatják.

Miként lehet tehát, hogy ily nem egészen becsületes eljárás valamennyi országban egyenlően tovább harapódik? Csak is úgy, hogy a tapasztalatlan közönség által öntudatlanul támogatatik: **a kicsiny fekete, vastag bordás mintácskák az elegans tárgyjegyzékekben csábító olcsósággal bírnak, és hozzá még a bűvös név „PÁRIS“, mely különben az egész világ hölgyközönségére csodahatással bír — késztetik, hogy nem tehet egyetlen egy hölgy se másként, minthogy a kelméket onnan hozassa!**

Mi a következés? Az, hogy minden selyemkereskedő saját magának és lételének tartozik azzal, hogy csak némileg is e versenynyel szembezállhasson, ugyanolyan valódiatlan szövegetek tartani — **és ily módon egyik legnemesebb iparágunk, a selyemkészítés, sárba lesz tapodva.** A bizalom a selyemkelle iránt naponkint mindinkább tűnik, és én arra kérem a hölgyeket, az összes selyem-ipar érdeke és jóléte miatt, hogy eddigi beszerzési forrásaiktól csak tisztán festett selyemkelméket kérjenek; meg vagyok győződve, hogy hova tovább azon minőségek fognak az általános forgalomba jönni, melyeket elődeink 15—20 évig viseltek, és azután mint «magasra becsült örökséget» a család ifjabb tagjaira ruháztak.

Tisztelt veövimmek azonban, kik engem azon elvben: **„csak egészen tisztán festett kelméket tartani“,** támogattak, nem tartom szükségesnek megemlíteni, hogy továbbra is ezen elvet fogom minden irányban híven követni. **Én ezután is, mint eddig, az összes selyemkelmékért, melyeket magánosoknak átadok, tökéletes jótállást biztosítok**

a zsirfény nyerése

ellen, és jelenleg az első és egyetlen vagyok, ki e valóban terhes kellemetlenség ellen valódi kezességet nyujtok. **A kelmék az**

arany éremmel

lettek a nemzetközi jury által az 1878-ki kiállításon kitüntetve.

Minták utáni kérdezősködésekre posta fordultával bérmentes válasz adatik. Levéldij a Svájcba: 10 kr. osztrák értékben.

Zürich, 1879. november hóban.

Teljes tisztelettel

Henneberg G.,

tisztán festett selyemkelmék gyári raktára.

Táviratok czíme: Henneberg, Zürich.

Vám és szállítás egy ruháért körülbelül 2 frt osztr. ért.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre — 12 frt / félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre — 8 frt / félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre — 6 frt / félévre — 3 *

50-dik szám. 1879.

BUDAPEST, DECEMBER 14.

XXVI. évfolyam.

TOLDY ISTVÁN.

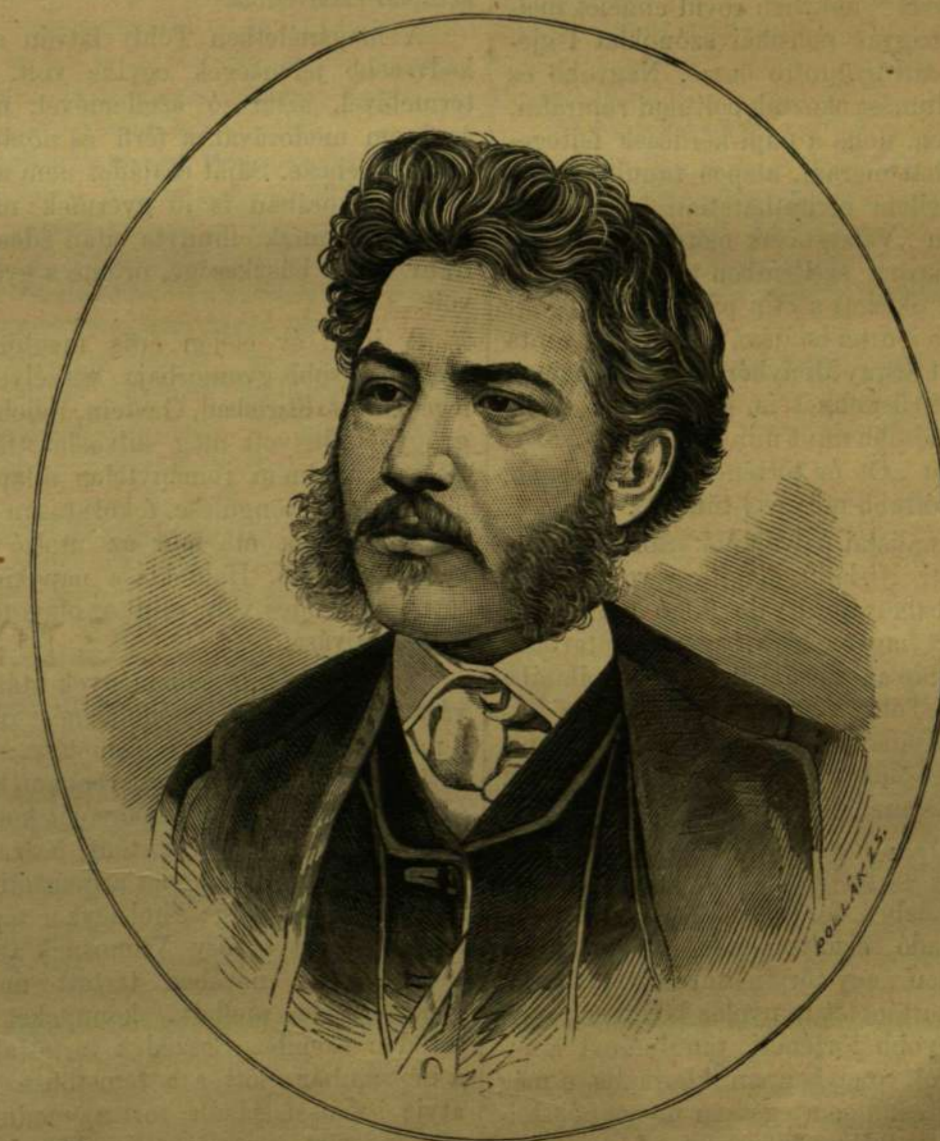
(1844—1879.)

AMULT héten, december 8-án, a kerepesi-uti temető „írói negyedében“ (quartier latin) egy ujon ásott sír a fiatalabb írói nemzedék egyik legtehetségesebb s korához képest legtöbb eredményt fölmutatott tagja fölött zárult be. Toldy Ferencz, irodalmunk soha sem fejtendő halhatatlan érdemű veteránja közelébe tettük le fia István elomlott porrézeit, alig betöltött 35 évével. Atyja szárnyai alatt növekedve, örökölte annak írói tehetségét, hazaszeretetét, kitartó munkásságát, — bár tőle egészen különböző irodalmi ágakban és irányokban működött, — magát a derék apa méltó fiául bizonyította. Mint atyja, ő is igen fiatalon, még tanuló korában, lépett föl az irodalom nyilvános terére, s majdnem gyermekül kóstolta meg a dicsőség ama bódító illatát — mely a nyomdafestékből gőzölög ki. Mint a ki a színpadon egy cipőt elnyűtt már, attól elválni — mondják — nem képes többé: az irodalomnak is, — de különösen a napi sajtónak — megvan ez a lebilincselő, martalékait többé el nem eresztő hatalma. S Toldy István, bár önálló könyv-műveket is alkotott, kiválólag a napi sajtó s időszaki irodalom munkása volt. És pedig hivatott munkása, a kit a korán kivívott nem mindennapi sikerek odaláncoltak választott pályájához a nélkül, hogy elkábitották s ez által vagy hanyaggá vagy elbizakodottá tették volna. Míg utolsó betegsége ki nem vette kezéből erőszakkal a tollat: majdnem husz éven át hű maradt első szerelme, első dicsvágya e tárgyához. Mint gyermeknek, atyja példája állott előtte; oly ember lábainál nőtt fel, a ki pillanatig sem lankadó lelkesedéssel, — rajongásnak mondanók, ha oly józan és öntudatos nem lett volna — csüngött az irodalom és nemzetiség ügyén, melyet Kazinczytól és Kisfaludy Károlytól legnagyobb részben ő vett vala vállaira. S e példa tette íróvá Istvánt; jeles íróvá pedig: hogy buzgó lelkesedéséhez, atyja után a természettől, nem közönséges tehetséget is örökölt.

1844-ben, Pesten született, atyjának harmadik házasságából Frommhold-leánynyal. Iskoláit itt, majd a német nyelv miatt Pozsonyban járta; a jogot ismét a pesti egyetemen végezte. Még tanuló volt, midőn 1860 ban megjelent első irodalmi zsengéje, Kebes „Az élet képe“ című művének fordítása a görög eredetiből. Írói első föllépése a klasszikai irányban történt; de csakhamar a romantika felé hajlott s a mellett maradt mindvégig.

Szépirodalmi összes működése: a tárcza, a novella, a regény s a dráma terén határozott francia új romantikus szellemet tüntetett föl.

Atyja, az irodalom mellett, melyre maga buzditotta s vezette be, a hivatali pályán akarván számára megélhetést biztosítani, jogvégzettségével mindjárt az akkori helytartótanácsnál eszközölt alkalmazást számára. Az alkotmány helyreállításával pedig 1867-ben a belügyminiszte-

TOLDY ISTVÁN.

riumhoz osztatott be fogalmazói minőségben. De a bureau nem volt az ő légköre. Az írói körök s a szerkesztői szoba volt, a hol ő otthon érezte magát. Mindjárt 1867-ben Frankenburggal és a fiatal Pulszky Ágosttal egy szabadelvű politikai lap, az „1848” kiadására egyesült, melybe elevenséget, szellemet, s finom csillogó irályt vitt be. A következő évben a „Századunk” című nagyobb politikai lapnál volt Urváry Lajos mellett főmunkatárs, a politikában szabadelvű s az egyházpolitikai kérdésekben anti-klerikális irányban.

Az akkoriban a „Kávéforrás”-ban székelő fiatal irodalmi körnek, Rákossy Jenő, Dux-Dóczy, Berczik Árpád, b. Kaas Ivor, a Márkus-testvérek, Urváry Lajos társaságában, ő volt egyik legjelesebb tagja. Itt beszéltek meg a napi politika és sajtó s a szépirodalom és kritika kérdéseit; a nemzeti színház és a drámairodalom a beszéd és vita állandó tárgya volt s nem egy költői mű terve itt fogamzott, érlelődött s jutott a kivitel pontjái.

Toldy már akkor a szépirodalomban, s jelesen a novellisztika terén, némi sikereket vívott ki. Még az Arany János „Koszoru”-jában, negyedmágyával egy „Koszoru” című novellával önkéntes versenyre lépve, a közvélemény az ő „Koszoru”-jának ítélte a koszort.

Az államszolgálat terén egy ideig mint titkár a bel-, majd a pénzügyminiszteriumban s a miniszterelnök sajtóügyi osztályában működött. De e pályát nemsokára elhagyván, kizárólag az irodalomnak szentelte minden erejét. A napi sajtó folytonos, időt és erőt fölemésztő munkássága mellett, az irodalom különböző ágaiban élénk tevékenységet fejtett ki.

Szerkesztette a „Politikai szónoklat kézikönyvét”, melyben rövid elmélet mellett, a magyar politikai szónoklat legjelesebb mintáit gyűjtötte össze. Nagyból és méltó feltűnést okoztak politikai röpiratai, melyekben, noha a napi kérdések fejtegetése mellett maradt, alapos tanulmány és élénk szellem elvitathatatlanság jeleit adta. 1868-ban „Választások előtt” című alatt, erős deákpárti szellemben tartott röpirata föltűnést okozott s őt a párt egyik leghatályosabb journalistájává tette. Ezzel vonta magára Lónyay Menyhért akkori pénzügyminiszter figyelmét is, ki őt maga mellé vette; s később mint miniszterelnök ismét. 1872-ben „Őt év története” című, még kidolgozottabb művével tűnt föl.

Journalistai pályájának utolsó ténye a „Nemzeti Hírlap” alapítása volt, melylyel, a balközéppel való fúzió után is, a Deákpárt hagyományait akarta fenntartani. Mikor a lap a szabadelvű párt szolgálatába ment át, Toldy a szerkesztést Márkus István barátjának adta át, maga mint főmunkatárs maradván a lapnál, s e közlönnyt, a politika mellett, irodalmi és tudományos tárczájával, egész megszüntéig magas színvonalon tartotta fenn.

E közben fordította le az akadémia könyvkiadó bizottságának megbízásából Mommsen nagy történelmi művét, a „Rómaiak történetét”, nyolcz kötetben; s irt egy nagyobb történelmi tanulmányt a jezsuitákról, melyben antiklerikális s még a tulhajtástól sem egészen mentt nézeteinek adott erélyes kifejezést.

Mint novella- és dráma-író, említetük már, a francia új romantika hive

volt. Ifj. Dumas, Sardou stb. voltak mesterei. Életből vett rajzaiban az erkölcsi romlottság s a kétes becsü erény festése nagy helyet foglalt el, s nem vonakodott a sikamlósság terére lépni, hogy alapeszméit keresztülvihesse. Novelláiban, melyeket „Tarka képek” és „Adél asztalára” gyűjtött címek alatt kötetekben is közrebocsátott — s „Anatole” című regényében társadalmi és erkölcsi kérdéseket fejteget oly szellemben, mely nem csak a klerikális és a konzervatív szelleműek hibáztatásáért, de mások aggályait is fölébreszthették.

Legmaradandóbb becsü kétségkívül drámáiról működése. Egy pár francia vigjáték fordításával s egy színműtár szerkesztésével (Berczik Árpád társaságában) kezdte meg működését e téren. Előtanulmányok voltak ezek a szinpadra nyelv és dialóg, s általában a drámai routine elcsajátítására. A nemzeti szinpadon három műve: „Kornélia” dráma, — „A jó hazafiak” és az „Uj emberek” vigjátékok, nagy, és különösen a középső: maradandó sikerrel adtak. „A jó hazafiak” legjobb vigjátékaink egyike, korszerűség, élet s igazság van benne. Alakjai, tárgya a magyar életből véve s szinpadra technika kitünő.

Negyedik drámája, „Livia”, melylyel a Kisfaludy-társaságban foglalta el 1873-ban nyert székét, anti-klerikális irányba miatt, nem kerülhetett szinpadra. Két befejezett drámája még kéziratban maradt; javításokat akart tenni rajtuk, — tehetsége fejlődésével mindig szigorubb bírálója lévén önmagának; — reméljük, hogy szinpadra is fognak kerülni, hogy még érezhetőbbé tegyék a veszteséget, melyet szerzőjükben az irodalom, különösen a szinpad szenvedett.

A magánéletben Toldy István a legkedvesebb jelenségek egyike volt. Deli természetével, szikrázó szellemével, nyájas és finom modorával, a férfi és nőtársaságok kedvence. Saját családot nem alapítván, férfikorában is jó gyermek maradt apja — s annak elhunytá után édesanyja iránt, kinek büszkesége, öröme s gyámola volt.

A jelen év elején erős meghülésből eredt nagyobb gyomorhaja veszélyes jeleget öltött. Karlsbad, Gastein, Reichenau, gyógyulás helyett még súlyosbították baját; s majdnem reménytelen állapotban jött haza. Gyöngülése műkozosan növekedvén, hetek óta már az utolsó lejtőn vergődött élete. Haldoklása napokig tartott, de csöndes volt, mint az olaja-fogyott mécs kialvása.

Halála, bár az előzmények után nem váratlan, általános megdöbbenést okozott s nagy részvétet keltett. Temetése, a rendkívül nagy hideg dacára, roppant közönséget gyűjtött össze. Koporsóját koszoruk lepték el. A lakáson történt besztertelés után az impozáns menet a nemzeti színház előtt állott meg; s hol egykor tapsokat aratott, most Györy Vilmosnak a Kisfaludy-társaság nevében tartott megható gyászbeszéde mellett, könnyeket esalt minden szembe. Beszédek tartattak még a népszínház előtt s a temetőben is, hol atyja szomszédságába tért nyugodni a korán megtrött ifju. Béke és áldás poraira!

A száműzött dalai.

I.

Kőöskörül büszke bérések
Állnak itt, bármérre nézzek;
Oly sivárak, olyan zordak,
Mint kastély, mit kiraboltak.
És alattam szűk völgy öble,
Melyet szürke pára tölt be;
Legenekén sötét folyam.
A mely zugva-bugva rohan.
Vad sasok kiáltnak itten
Rám, mint társra oly meghittén;
Földre bűv a satnya cserje,
Hogy a vihar le ne verje.
Nem ez az én szülőföldem,
Hol gyermekkorom töltöttem;
Nem itt mondtá, félve halkán, —
„Édes anyám” — boldog ajkam.
Lanka völgyek dus viránynyal,
Hol vidám pacsirta szárnyal;
Sűrű lomb közt enyhe szellet,
Mely ugy száll, mint a lehellet,
Hullámzó kalászvetések,
Szellőnek hajolni készek;
Ezredéves óriás fa,
Rengő erdő susogása;
Barna kunyhó nádtetővel,
Melyre szólóinda nő fel
Ez volt, ez nincs most körültem,
Nem ez az én szülőföldem.

II.

Fellebb, fellebb, egyre fellebb,
A hol jár a szürke felleg,
Vagy talán még azon is túl
Hol este a sok csillag hull,
Magasabbra, magasabbra,
Hadd lássak még távolabbra;
Tán látok egy szálló felhőt,
Mely szép hazám földéről jött.

III.

Minden kedves, minden drága,
Mi honomból idejut
Mert szívemnek boldogsága
Éledni csak erre tud.
Minden, a mi oly bős, oly vad,
Hangzavargás oda át,
Eddig lágy összhangba olvad
Szívembe szövi magát.
Az ott zúgó nehéz jajok
Lágy sohajjá lesznek itt,
A panaszzó itt nem zajog,
Az szól csak, mi üdvözít!

IV.

Fáj-e a vén fának,
Ha hull róla a levél?
Fáj-e a levélnek,
Ha letépi őt a szél?
Nem tudom, sirat-e
Engem otthon valaki?
De én könnyem gyakran
El nem birom fojtani.

Eperjesi Béla.

A kivágott arczkép.

Elbeszélés.

Irta **EÖTVÖS KÁROLY.**

Borcsa péniének neveztek valamennyien. Magam is csak annak neveztem, midőn kis gyermekkoromban kezét csókoltam neki. Vezetéknévét csak sokkal később, meglelt férfikoromban tudtam meg, a mikor már ő régen ott hamvadt az akácfa alatt, a szép árnyékos, pázsitos temetőben.

Termete magas, arca halavány, haja fehér volt. Nem nevetett soha, lassan lépkedett és keveset beszélt. Fekete ruháját soha le nem tette. Társalgásba ritkán bocsátkozott; barátságba, még nőekkel is, sohasem. Mi gyermekek

nagyobb tisztelettel és elfogódással bámultunk rá, mint a tisztelendő urra.

Ott lakott a faluvégén. Kisdéd nemesi házában, melynek cserép volt a födele s melynek udvarán és utcára néző ablakai alatt diófák és eperfák bólingattak a szélben. Az utcára nem is igen látszottak ki ablakai. Léczkerítés volt az utcaszínen s azon belül sűrű jászmin-, loncz- és orgonabokrok. Csak a galambok és verebek és néha a baromfiak tartották fenn a nagy világgal a közlekedést. Ezeknek szabad volt a ki- és bejárás. Ajtó, kapu, rendesen el volt zárva, mint apácázárdánál. A vén, füstösszűrű komondornak ritkán akadt dolga valakit megugatni. Nem is féltünk tőle, mint a többi utcabeli kutyától.

Két unokaöccse lakott vele. Mindakettő agg szűz, miként ő maga. Mind a kettő igen öreg, de mind a kettő sokkal fiatalabb, mint ő. Mind a három kegyes, istenfélő, templombajáró, szegény-istápoló, jótékony teremtés volt. A faluban ugy hívták őket: az öreg kisasszonyok.

Azt beszélték róluk: gyüölök a férfiakat. Igaz volt-e, nem volt-e, nem tudhattam meg saját tapasztalásomból. Mikor én ismertem őket, akkor már nem igen lehetett okuk akár gyüölölni, akár szeretni a férfiakat. Hallottam, hogy ha néha, ritkán, férfivendég volt náluk, rokon vagy hivatalbeli: utána gondosan kiszellőztették a szobát, s ha a kalapot vagy felsőkabátot az ágyra tették, rögtön kimosatták az ágyterítőt. Meglehet, az ily beszédben több volt a pajkosság, mint az igazság.

Mikor jöttek a faluba lakni: kevés ember tudta megmondani bizonyosan. Lehetett annak már negyven éve is, sőt talán még több is. Kis birtokuk volt, melyet mindig bérbe adtak. Beszélték azonban, hogy Borcsa néni igen gazdag s tul a hegyeken, a Bakony másik oldalán, nagy birtoka van. Igaz, hogy néha a tulsó félről, a felső vidékről jöttek, hozzá emberek. Talán pénz hoztak vagy talán osztályos atyafiak voltak.

Én mint kis gyermek, mint Borcsa néni keresztfia, kétszer vagy háromszor voltam náluk Borbála napján, megköszönteni a keresztmamát s fölvenni az ilyenkor kijáró három lázsiást és három csókot. A lázsiásnak örültem, a csóknak nem örültem, hanem a helyett a szemem mindig megakadt egy képen, mely fekete keretben ott függött a szép, fehérre meszelt falon, Borcsa néni ágya fölött.

Gyermek-észszej sajtáságosnak tűnt fel ez a kép én előttem. Két szép férfiarcz, hajadon fővel, pelyhedző bajuszszal, nagy, bátor szemekkel. Ruhájuk olyan volt, a minőt én élő emberek soha sem láttam. Magas nyak, fülig tekert fehér selyem nyakkendő, nagy hajtókás fekete kabát. Most már tudom, hogy ilyen ruhát ötven-hatvan év előtt viseltek a nemes ifjak.

A két arcz összetekintett. De az elhelyezés aránya világosan mutatta, hogy a két kép között kellett lenni harmadiknak is. A harmadik arczkép ki volt vágva s helye fekete papírral beragasztva. Nő- vagy férfiarcz volt-e a középső, elgondolni nem tudtam, Borcsa néni pedig meg nem mondta sem nekem, sem másnak.

De nem is sokat törődtem vele. Elfeleltem a képet is, elfeleltem az öreg kisasszonyokat is. Éveken át távol voltam a falutól s meg sem lepett, midőn egyszer haza menve, azt hallottam, hogy az öreg kisasszonyok egymás után rövid idő alatt mint elbucsztak e világtól s kiköltöztek oda, a hol többé nem alkalmatlankodott náluk egyetlen férfi is. Borcsa néni minden valgyonát a szentegyházra hagyta, ruháit a halála előtti napon ép elmével, világos öntudattal s nyugodt lelkiismerettel a szegények közt felosztotta s unokaöccseit és a tisztelendő urat megkérte, hogy az ágya fölött függő arczképet min-

den esetre a koporsóba, kihűlt szívére tegyék s vele együtt eltemessék. Ez volt utolsó akarata s ezzel örökre behunyta szemeit, hogy magasba röppenő lelkét láthassa.

Az a kép! Az a középen kivágott arczkép eszembe jutott most. Hogy bámultam én azt gyermekkoromban! Mennyi gyermekemléket támasztott az fel halottaiból lelkem élénk szemei előtt. Vajjon ki lehetett az a két szép férfiarcz, azokkal a bátor szemekkel s azzal a fülig tekert fehér selyem nyakkendővel? És ki lehetett a harmadik, a középső, a kinek csak fekete helyét láttam a keretben?

E kérdés megint éveken át pihent emlékezetemben. A falut ismét elhagyva, a kivágott arczképre ismét nem gondoltam. Évek mulva azonban megtaláltam a feleletet. De az a felelet csak pusztá sejtélem volt.

Egyik messze lakó nagybátyám halt meg. Valamikor régen gondnoka volt apátlan és anyátlan árváknak, s halálával a rég nagykorúvá lett árvák holmi iratok, könyvek és emlékek visszaadását követelték.

Oda utaztam az átadásra. A keresett iratok egy csomóban voltak, a könyvek a padláson heverték; könyveknek, iratoknak nem volt egyéb hujja, csak a mit belőlök az egerek megöröltek s az időnek reve elpusztított. Minden akadály nélkül megtörtént az átadás.

A könyvek közt azonban egy bármás arczképet találtam. Keretben volt a kép, kerete valamikor aranyos lehetett, üvegje össze volt töredezzve, papírosa tele volt sárga és szürke foltokkal. Esőnek és penészeknek és sok esztendőnek nyoma volt a képen.

Először félrelektem, mint valamely értéktelen öcskaságot. De mintha valami sugta volna, hogy újra megtekintsem. Mely csodálkozásomra a kivágott arczkép mása volt ez, melyet ott láttam Borcsa néni ágya fölött. Csakhogy ezen a középső arcz nem hiányzott. Ez az arcz fiatal nőnek arca volt, csodálatos régi hajdisszszal és mélyen kivágott ruhával, mely a hattyunyakát, a szép melleket és karokat látni engedé. Az arcz elmosódott, de képzeletem fényénél rendkívül szép és ifju nőarcznak kellett lennie.

Hogy került ez ide? Minő összefüggés lehet e kép és Borcsa néni arczképe között? Nagybátyámnál sokszor voltam, de e képet soha nem említette. Az ő tulajdona nem lehetett, különben nem vetette volna fel a padlásra idegen emberek könyvei közé. Hogy került hát ide?

Kérdeztem az árvákat: van-e tudomásuk e képről? Nincs. Kérdeztem: kívánják-e maguknak e képet? Nem kívánják. Kérdeztem: honnan erednek a könyvek, melyek közt a képet találtam? Ők e könyvet apjuktól örökölték, a ki azokat szintén ugy örökölte egyik testvérbátyjától, a ki virágzó ifju korában tege érvel és életkedvvel egy napon örökre eltűnt és soha nyomára nem akadtak. Homályos és fájdalmas esemény volt ez — mint mondkák — a család történetében, melyről öreg emberek még most is beszélnek. Az eltűnt ifjunak Csóthy Miklós volt a neve.

Ennyit tudtak az árvák, nem többet. Ennyiből pedig én sem a képek eredetét, sem az eltűnt ifju történetét meg nem tudhattam. A képet magamnak tartottam.

Ujra és újra megnéztem azt. E képek érdekes és szomorú története van. E fölött nem lehetett kételkednem. E képek mását ágya fölött tartotta Borcsa néni, mig élt, s elhamvadott szívére tette, mikor meghalt. Az a csodaszép ifju leányarcz tán Borcsa nénié lehetett egykoron. A két ifjunak arca közül egyik tán az ő mélyesége ismeret sugározta vissza. De melyik? Ki lehetett az egyik, ki lehetett a másik? S aztán mit jelentett az a két férfiarcz? Ha az egyik az örökre eltűnt ifju, — ki volt a másik?

Mit keres a két ifju a leány mellett — egyik jobboldalán, másik baloldalán? Miért volt a középső, a leányarcz, kivágva Borcsa néni képen?

Ezer kérdés, ezer talány, egyetlen felelet sem.

Napokat és éjszakákat töltöttem el tündésben. Gyermekemlékei s ifjukorom ábrándjai hajszolták a képzeletet csodásnál csodásabb események kigondolására. Minden kigondolt esemény üres föltevés s minden föltevés képtelenséggé vált. A rejtélyek szövevényének sötétjébe nem haltok be semmi fény.

Félretettem a képet s lassanként abban hagytam homályos titkainak fürkészését. Ismét eltelt néhány év s már-már fedelni kezdtem a képeket, midőn véletlenül a titkoknak nyitjára akadtam. Sajátságos véletlen volt az.

(Folyt. köv.)

CYMBELINE.

SHAKESPEARE-MESE.

Lamb Károly és Mária után ford. Mihály J.

(Folytatás.)

Midőn Pisanio megszerezte Imogennek az új öltözetet, ott hagyta őt bizonytalan sorsára, minthogy neki vissza kellett térnie az udvarhoz; azonban távozása előtt egy üveg erősítő italt adott Imogennek, a melyet, mint mondta, a királynétől kapott, mint kitünő orvosságot mindenféle betegség ellen.

A királyné, a ki gyűlölte Pisaniót Imogen és Posthumus iránt való barátságá miatt, azért adta neki ezt az üveget, mivel az hitte, mérge van benne; a királyné ugyanis azt parancsolta orvosának, adjon neki valami mérget, hogy, a mint mondta, állatokon próbálja meg a hatását; de az orvos ismervé a királyné gonosz természetét, nem mert valódi mérget bizonni a kezére, hanem mérget helyett oly szerzt adott neki, a mely nem okozhatott más bajt, mint hogy az embert egynehány órára ugy elaltatta, mintha valóban meghalt volna.

Pisanio tehát ezt a keveréket, azt gondolva, hogy erősítő ital, azon kéréssel adta Imogennek, hogy az uton, ha rosszul érzi magát, igyék belőle; ugy aztán ott hagyta Imogent, szerencsét kívánva neki, s kérve istent, oltalmazza Imogent s mentse meg a nem érdemelt szenedésektől.

Az isteni gondviselés csodálatos módon arra felé irányozta Imogen lépteit, a hol két öcsese lakott, a kiket csecsemőkorukban raboltak el.

Bellarius, ki a fiukat elrabolta, egyik főnemese volt Cymbeline udvarának, s mivel hamisan árulásról vádolták a király előtt s ennek folytán a király udvarából számkivetésbe kellett mennie, boszúból ellopta a Cymbeline két fiát, s egy erdőben nevelte fel őket, a hol elrejtözve élt egy barlangban.

Bellarius boszúból lopta el a fiukat, de nemsokára oly gyöngéden szerette őket, mintha saját gyermekei lettek volna; gondosan nevelte, tanította a fiukat, a kiből derék ifjak váltak, fejedelmi lelkők bátor, vakmerő tettekre vezérelte őket; s minthogy vadászattól éltek, tevékenyek, vállalkozók voltak s mindig sürgették vélt atyjukat, engedje meg nekik harcban keresztelni szerencséjüket.

Ahhoz a barlanghoz, a hol az említett ifjak laktak, vezérelte Imogent a sorsa. Imogen ugyanis eltévesztette az utat ebben a nagy erdőben, a melyen keresztül Milford-Havenbe kellett volna jutnia, hogy onnan Rómába vitorlázék; s mivel képtelen volt olyan helyre akadni, a hol valami enniválóra tehesen szert,

csaknem meghalt a fáradságtól és az éhségtől; mert hát csupán az, hogy férjruhát ölt magára, nem képesíti ám még az ifjú leányt, kit kényesen neveltek föl, hogy férfiként tűrje az utazás fáradsalmát egy ilyen elhagyott erdőszéligben.

Imogen, meglátva ezt a barlangot, belépett, azt remélve, hogy csak fog benne találni valakit, a kitől táplálékot kérhessen. A barlangot üresen találta, de a mikor körülnézett, egy

Aztán férje, meg férjének kegyetlen parancsa jutott eszébe Imogennek, s így szólt:

— Kedves Posthumusom, bizony csalfa vagy te!

Imogennek öcsesei, a kik vélt atyjukkal Bellariussal vadászaton voltak, ez alatt az idő alatt haza tértek. Bellarius Polidore és Cadwal néven nevezte őket, nekik pedig másról sejtelmők sem volt, minthogy Bellariust valóban

egy angyal van a barlangban, vagy ha nem az, akkor hát földi mása.

Mert oly szép volt Imogen férjruhájában.

Imogen, hangot hallva, kijött a barlangból, és ezen szavakkal szólította meg az ismeretleneket:

— Jó emberek, ne bántsatok; mielőtt barlangotokba léptem, arra gondoltam, hogy ki fogom könyörögni vagy meg fogom venni, a mit

IA KIVÁNDORLÓ. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE UTÁN.

kis hideg sültet fedezett föl, mivel pedig az éhség nagyon szorongatta, nem tudott várakozni a meghívásra, hanem leült, és elkezdett enni.

— Ah — szólt Imogen önmagához beszélve, — a férfi élete, látom, kényelmetlen; mily fáradt vagyok! Két egész éjen át a pusztai föld volt ágyam; elhatározásom tart fenn, különben betegnek kellene lennem. Midőn Pisano a hegy csúcsáról megmutatta Milford-Havent, ah, mily közel levőnek tetszett.

apjuknak gondolták; holott e hercegeknek valódi neve Guiderius és Arviragus volt.

Bellarius lépett először a barlangba és meglátva Imogent, megállította az ifjakat, és így szólt:

— Ne jöjjetek még be; ételünket eszi, különben azt hinném, hogy tündér.

— Mi baj, uram? — kérdezték az ifjak.

— Jupiterre esküszöm, — szólt Bellarius, —

megeszem. Bizony semmit sem loptam, s nem loptam volna akkor sem, ha aranyat találtam volna a földön elszórva. Ime itt van ebédemért a pénz, a melyet az asztalon hagytam volna ebédem végeztével, s imádkoztam volna azért, a ki tudtán kívül megvendégtelt.

Bellarius meg az ifjak nagyon komolyan utasították vissza a pénzt.

— Látom, haragsztok reám, — szólt a féltékeny Imogen, — de, jó uraim, ha megöltök

vétkemért, tudjátok meg, hogy meg kellett volna halmom, ha e vétket el nem követem.

— Merre tartasz? — kérdezte Bellarius, — és hogyan hívnak?

— Névem Fidele, — válaszolt Imogen, —

is köszönjük, ha itt maradsz s eszel. Fiuk, köszöntsétek.

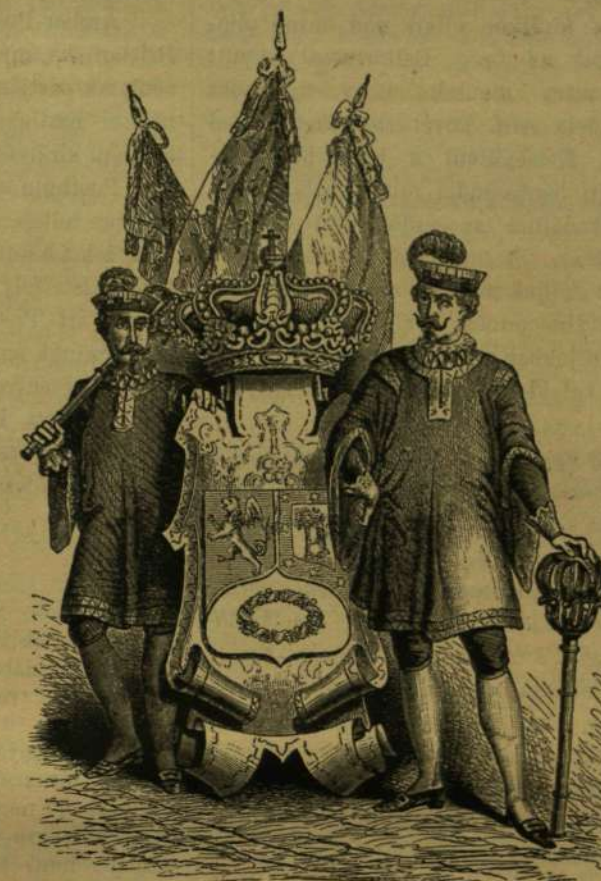
Ekkor öcsesei, a jólelkű ifjak, kegyes szavak kíséretében hívták meg Imogent barlangjukba, s azt mondták neki, hogy úgy fogják szeretni,

Fidele pompásan, a maga módja szerint hámozta a gyökereket és oly levest rántott, mintha Juno beteg, Fidele meg az ő ápolója lett volna.

— S aztán, — szólt Polidore az öcsésének, — mily angyali módon énekel.

LOVÁS ALGUAZILEK.

CZIMERTARTÓK.

EX-HIVATALNOK.

VÁROSI RENDŐR.

KÉPEK MADRIDBÓL.

egy rokonom van, a ki Olaszországba megy, Milford-Havenben szállva hajóra; hozzá utaztam, éhségtől csaknem halálig gyötörve, ejtettem ezt a csorbát tulajdonotokban.

— Kérlek, szép fiu, — szólt a vén Bellarius, — ne gondold, hogy parasztok vagyunk, ne is mérd jó szándékunkat ezen zord helyhez, a hol lakunk. Épen jókor érkezted, mindjárt éjtszaka lesz. Még jobb lakomában kell részesülnöd, a míg ismét utra kelsz, s hozzá meg

mintha öcsésük volna; s aztán bementek a barlangba, hol (minthogy az ifjak sok vadat hoztak a vadászatról) Imogen azzal gyönyörködtette őket, hogy takaros háziasszonynak bizonyította magát, segítve nekik a vacsora elkészítésében; mert ámbár mostanában nem igen szokás, hogy magas születésű ifjú asszonyok értsenek a sütfőzéshez, akkortájt értettek ám, s Imogen ugyancsak kitüntette magát ebben a hasznos mesterségben; s a mint öcsesei csinosan kifejezték,

Az ifjak is megemlítették egymásnak, hogy noha Fidele oly édesen mosolyog, mégis valami szomorú bubánat fellege borítja be kedves arcát, mintha a fájdalom meg a türelem együtt osztakoznának rajta.

Imogen (vagy a mint az ifjak nevezték Fidele) az ő szelid természete miatt (vagy talán közel rokosságuknál fogva, noha az ifjak ezt nem tudták) öcsésének bálványá lett, de ő sem kevésbé szerette öcséseit, s arra gondolt, hogy

szívesen itt élne és halna e vad erdei ifjak barlangjában, ha drága Posthumusának emlékezete nem üzné tova; s örömmel beleegyezett, hogy náluk marad, a míg nem pihente ki eléggé az utazás fáradságát, hogy folytathassa utját Milford-Haven felé.

Midőn a multkor ejtett vad mind elfogyott, az ifjak az öreg Bellariussal együtt ismét vadászatra mentek, hogy új vadat ejtsenek; Fidele nem követhette őket, mivel rosszul volt. Kétségkívül a bányakodás férjének kegyetlen bánásmódja miatt, valamint a bolyongás fáradsága az erdőszélben okozták gyengélkedését.

Igy tehát az ifjak meg Bellarius istenhözadót mondtak Imogennek, s elmentek a vadászatra, egész utójokban magasztalva az ifjú Fidelenek nemes tulajdonságait, kedves magaviseletét.

Alig hogy egyedül maradt Imogen, észbe jutott az orvosság, melyet Pisanio adott neki, azonnal kiitta s rögtön reá mély, halálhoz hasonló álomba szenderült.

Mikor Bellarius meg Imogennek öcssei haza jöttek a vadászatról, Polidore lépett először a barlangba, s mivel azt hitte, hogy Fidele alszik, elébb lehuzta nehéz saruit, hogy halkabban léphessen s ne ébreszse föl a kedves ifjút, ennyire kifejlődött az igazi gyöngédség e fejedelmi származású erdei lakók lelkében; hanem Polidore csakhamar átlátta, hogy semmiféle zaj sem ébreszthető föl az ifjút, s arra a meggyőződésre jutott, hogy Fidele halott; és Polidore oly édes testvéri fájdalommal siránkozott fölötté, mintha gyermekégtől fogva még sohasem váltak volna el egymástól.

Bellarius azt ajánlotta, hogy vigyék ki a tetemet az erdőbe, s ott temessék el, énekek, ünnepi gyászdalok kíséretében, a mint akkor szokás volt.

Öcssei aztán kivitték Imogent egy árnyékos sűrűbe, s ott letéve őt gyöngéden a fűre, dalban kívántak nyugodalmat elköltözött lelkének, aztán meg levelekkel, virágokkal borítva be őt, Polidore így szólt:

— Mig a nyár tart, s én e vidéken lakom, Fidele, én naponként be fogom hindentí szíradat. A halvány küköricset, mely leghasonlóbb szomorú arczodhoz, a kék harangvirágot, szép lelkednek mását, s a vad rózsza szirmát, a mely nem edesebb lehelletednél, mind ezt fogom én föléd hinteni, s bizony még a tél meleg mohát, ha majd nem lesz virág, borítani veled drága testedet.

Midőn elvégezték a halotti szertartást Imogen fölött, mely bubánattal távozott el.

Imogen nem sokáig volt magára, a midőn, az altató szer hatásának teljes megszűntével, fölébredett; s könnyedén lerázva magáról a puha levél- és virág-szemfödét, a melyet reá szórtak, fölkel, s azt képzelve, hogy álmódott, így szólt:

Azt álmodtam, hogy barlang-lakó voltam és főzőgettem becsületes jó lelkek számára; hogyan lehetek én itt, borítva virágokkal?

Minthogy nem volt képes megtalálni az utat a barlang felé, s nem találkozott egyetlen eggyel sem új ismerősi közül, végre arról győződött meg, hogy bizonyára csak álom volt az egész; és Imogen újra megkezdte az ő fáradsalmas zarándoklását, remélve, hogy végre meg fogja találni az utat Milford-Haven felé, onnan pedig majd csak fölveszik valamelyik hajóra, mely Olaszországba indul; mert Imogennek minden gondolata férjénél, Posthumusnál volt, a kit apród-rubában akart fölkeresni.

Hanem nagy dolgok történtek ebben az időben, melyekről Imogen mit sem tudott; ugyanis egészen váratlanul háboru ütött ki a

római császár, Augustus Caesar meg Cymbeline Britannia királya között; s egy római hadsereg szállt partra, hogy Britanniát elfoglalja, s épen azon erdőség felé nyomult előre, a melyen át Imogen utazott. Evvel a hadsereggel jött Posthumus is.

Ámbár Posthumus a római sereggel jött is Britannia, még sem volt szándékában, hogy a rómaiak pártján harcoljon a hazájabeliek ellen, hanem csatlakozni akart a britt sereggel, és küzdeni királyáért, a ki őt száműzte.

Posthumus még mindig azt hitte, hogy Imogen hűtlen volt hozzá; de mégis hogy meghalt, a kit ő annyira szeretett, s hogy épen az ő rendeleire folytán halt meg (Pisanio ugyanis lelelet Posthumusnak, értesítve őt, hogy parancsának engedelmeskedett, és hogy Imogen meghalt), súlyosan nehezedett szívére. Azért hát visszajött Britannia azzal az óhajással, hogy vagy a csatában veszszen el, vagy pedig Cymbeline ölesse meg, a miért a számkivetésből haza jött.

(Vége köv.)

A fuchsin.

A csodák világát éljük.

Helvéciában lezuhan egy görgeteg, s a hozzátartozó rombolással édes hazánkban mutatkoznak.

A dolog így történt. A svájci ember kissé kényes piros folyadékok dolgában. Egy nép, melyért oly nemes pir ontatott mint Winkelried vére, utóvégre is bizonyos jogosultsággal követelheti, hogy minden neki szánt vér, tehát a szőlővér is tiszta legyen. Egy itteni nagykereskedő vörös borokat szállított egy svájci városba, ott vegyelemzés alá vették az arút és ez alkalommal kísérletet, hogy a borok fuchsinnal voltak hamisítva. Késerség fogta el szívünket, midőn a lapokban e hirt olvastuk; a mire büszkék voltunk évszázadok óta, a mibe bízunk rendületlenül: a magyar bor tisztasága mesebeszéd ezentul.

Külföldi vörös bort már régben gyanus szemmel nézünk, bordeauxit és burgundit nem ittunk van annak már néhány éve, nem iszunk pedig először is elvből, másodsor mert bizony nem arra való idők járnak mostanában és azután meg nagyon jól tudjuk, hogy külföldön a vörös borokat hamisítani szokták. Hítvány fehér borból csinálnak vöröset. A mályváróza megszártott virágjainak vizkivonata, a bodza és az alkormös boggyóinak nedve, a campeche és fernambukfa főzete, a fuchsin és indigo oldatai képezik a metamorfózishoz szükséges festékeket. Ezek közül káros hatással vannak az emberi szervezetre a bodza és az alkormös, a mennyiben ezek boggyói az anyagcsere épenséggel nem kelemesnek mondható módon gyorsítják, a fuchsin pedig határozottan mérges hatású. Természetes hogy az ilyen anyagokkal festett italoktól irtózni kell. De ha a használt festék nem ártalmas? Akkor is van elég okunk a csínált bort kerülni, hiszen képzeltetjük, hogy az, ki a bort festi, nem azért teszi ezt, hogy a pompás szín által a fogyasztó szeméinek élvezetet nyújtson, hanem azért, hogy az élénk szín koponyéga alatt annál több vizet és szükség esetében borszeszt keverhessen a „bor“-hoz.

Mindezeket megfontolva elhatároztuk, — és a velünk született hazafiság megerősített ebbeli szándékunkban — hogy föltétlen hűség-gel fogunk ragaszkodni a hazai terményhez, a külföldi kutyaszétket pedig megvetéssel ignoráljuk. Azon meggyőződésünkben, hogy a mi boraink nem lehetnek hamisítottak, ittuk a magyar piros bort, és a termelő, a kereskedő, az adószedő éltek világukat; mi, a „fogyasztók“ is egészen boldogok voltunk, ha kedves barátai körben a pohár bíborán át a világot rózsaszínűnek láttuk, s az esetleg másnap mutatkozó rosszul-létet hajlandók voltunk emberi természetünk gyarlóságának felróni, mely nem bírja az isteni italt. Jött a kiábrándulás. Jött a svájci rémhír. Nem napsugár érlelte a színt, mely felénk sugárzik a tele pohárból, nem az illatos rét szellői játszták körül bölcsőjét: ridig gyárban, bűzös kátrányból állították elő azt. Igaz, hogy sok munkájából került. A köszön-kátrányt hevítették, gőzeit lehitették, így kaptak egy folyadékot,

melyet „bensol“-nak hívnak. A bensolhoz légenysavat és kénsavat kevertek, így jött létre a „nitrobensol“ olajos sűrű folyadék, mely határozott keserű mandola-szagot mutat. A nitrobensolt tovább kezelték; vasreszeléket és vizet hígított eczetsavat adtak hozzá, pár óra múlva vörösbarna színű tömeg lett az egész-ből, mely hevítve az „anilinolaj“-at szolgáltatta, ez egy sárgászínű, viznél sűrűbb folyadék, mely a ma oly sokoldalulag alkalmazott anilinfestékek előállítására szolgál. A fuchsin, melynek különben számos más neve is van (Aralein, Mauve, Solferino, Magenta, Rosein, Rubin, Tyralin, Rouge epuré stb.), szintén az anilinolajból keletkezik, ha azt arsénsavval vagy higanychloriddal vagy légenysavas higanyelegel hevítik (a levegő elzárása mellett). A hevítésnél képződő tömeg vizet kifőzetik, s a nyert oldatból leválasztják a fuchsin konyhasó segítségével; átjégesítés által meg lehet tisztítani a készítményt. Az így előállított test zöldszínű, fémfényű jegezeket képez, melyek borszeszben könnyen, vízben nehezebben oldódnak. A fuchsin oldatai pompás piros színűek. Ezen oldatokat szolgálnak a bor hamisítására. Alkalmazásuk veszedelmes. A vegytiszta fuchsin ugyan nem mérges, de a kereskedésben előforduló mindig tartalmaz, előállításánál fogva, arsen- és higany-vegyületeket, melyek a legborzasztóbb mérgekhez tartozván, az általuk fertőzött fuchsin szintén mérgező teszik.

Miután a svájci esemény folytán bebizonyult, hogy a magyar borokat is hamisítani szokás, hogy nevezetesen a vörös borok mérges fuchsinnal vannak festve, azon kérdéssel kell foglalkoznunk: hogyan lehet a hamisításokat felismerni s a fuchsin jelenlétét a gyanus borban kimutatni.

A megvizsgálódó bor alkalmas edényben, legezészerűben kis üvegben, ólomeczettel összeszárthat. Két köbcentiméter bor és egy köbcentiméter ólomecz elengedések a kísérlethez. Azon esetben, ha a folyadék összerázás és a képződött csapadék leválása után rózsaszínű, fuchsin volt jelen, ha a folyadék elszíntelenedett, fuchsinmentesnek tekinthető a megvizsgált bor.

Oly bor, mely az i t között fuchsin reakcióit mutatja, mely tehát ólomeczettel összerázva rózsaszínű marad, határozottan rossz, de megfordítva nem szabad azt gondolnunk, hogy oly borok, melyek a fuchsin reakcióját nem mutatják, nincsenek hamisítva. A bor hamisítása fölött csak tapasztalt kemikus határozhat szabatos kísérletek alapján.

Dr. Ring Armin.

Vadászat decemberben.

Gasterea és Diana — helyesebben Diana és Gasterea a friss havon ölelkeznek.

Vagyis, mai realis, materialis, prózai nyelven szólva, vadász, hentes és szakács rendszeren komasági viszonyban állanak egymással.

Tudniillik a fűszeres még inas korában elrontja a gyomrát a mazsola-szólvél, és kedvesebb neki még a vacsor is, mint a datolya vagy a malagai fűrt. Kiki rátni arra, a miben bővelkedik.

Ennélfogva a jó vadász is korán ráun a nyúlhusra. De egyébiránt vadász-gyomornak könnyű, léha eledel is ez. Ha kivált komáig erő hóban reggeltől estig csuszszá-mászsa a hegyeket völgyeket.

A hentes gyomrában pedig rendszeren van annyi, de csakis annyi poezis és esztetika, hogy rajong a nyúlpecsenyéért. Ismertem egy ilyen fellengő gyomru henteset. Még a fejét is megette a nyúlhnak. Egyszer egy ősi szőlőhegyi vadászaton épen abban a pillanatban nyitottunk be fáradtan ez inyencz koma présházába, mikor fanyelű bicskájával épen a szemét kanyarított ki a nyúlhnak. Az ilyen embert választja ki aztán a vadász udvari hentesének. Ez aztán a „disznóságból“ neki járó vám helyett beéri egy — „bűdös“ nyullal, mint az igazi vadász a már lelért nyulat nevezni szokta.

Ennek aztán még kora ősszel ki van adva az utasítás, hogy a mint az első hó leesik és maradódnak ígérkezik, ballagion ki műszerével (kolbász- és hurkaltókkal) a magányos erdei tanyára, mely másnap kettős örömmünnepre lesz fölvirradandó, tudniillik a kolbász- és zsirszüret, meg az első havon való vadászat örömeire.

A legálmosabb szolgáltató már kora hajnalban keltés nélkül talpon van.

Mert nélcz szebb nóta, mint disznórívás, csapásikorgás — tartja a falusi kántorpoezis.

Reggeli 9 órakor már asztalon a friss vese-sült, disznófark módjára kunkorodott eczetes ugrorkával. Melléje zöld kanc óban a mérges karcos. Tehát Bakhus is csatlakozik a társasághoz, mint harmadik (muzska) szövetségese a „szent alliance“-ban.

De Bakhus ezuttal még mérsékli magát. Mert nem akarja szűz Dianát megbotránkoztatni. A mit úgy kell értenünk, hogy Bakhus papjai közt a vadász ugyan közvetlen a kántor után következik, de csak a vadászat — után. Ezt megelőzőleg mérsékelnie kell magát, mert különben odakiun aztán egy nyúl helyett kettőt lát s nem tudja, melyik az igazi, „megközöli“ a távolságot, a minek az a következtése, hogy egy nyulban kettőt hibáz el. Hát csak most lassan a pohárral. Csak épen melegtőnek egy kicsit.

Aztán tíz óra felé — elszabadulnak lánczaikról a vadak ördögei. Régóta leledzik már e nagy napot a fészér alatt, nyílhogva, nyoszorógerg vezetőikeiken. Mikor a kerülő eloldotta lánczaikat, csak egy lövik magukat az erdőbe, mint a puszkagolyó. Alig érnek be, már „fölvesznek“ valamit. Mert most van szimat, nyom elég. Olyan az erdő alja, mint egy beirott étlap. A vadász megtudja most, mi je van, mennyi és hol van, merre jár?

A sikről a vad most már mind betakarodott az erdőbe. Csak nagyon hetyke, legénykedő nyúl az, mely még most is kiinn mer maradni. Találni hát akármely vadsegény erdőn mostanság talál a kopó, de azért — haza is vinni? ez már más kérdés.

A vadászat e neme a nagy közönség előtt kevésbé ismeretes.

A városi nyárspolgár s az alföldi sikvadász csak a vizslásztató fél fogalommal. Az erdei kopozás — ez már a magasabb iskola. Azok inkább lövészek, ezek már igazi vadászok.

A mi a „vezetés“ a lovasoknál, az a keresés a vadászaton. A lovasok tudják, hogy megülni a lovat jól — sokan képesek, de vezetni — vajmi kevesen.

Sok jeles lövőt találunk a nagy tavak környékén, az alföldi síkjain. A szárcsa és fűrügyes lövészeket nevelnek. De a valódi Nimródok hazájának a Dunántul, valamint a jó kopók nevelő kamarája Somogy vármegye.

A szárcsát és fűrjet úgy szólván keresni se kell, csak meglőni. De lövésre cserkelni a nyulat, rókát az erdőn, ez már tudomány, meg pedig határos a — természettudományval.

Ha tökéletes, remek kopónk van, akkor a földat egyszerűbb. Oda áll a vadász, a honnan a nyúl fölkel, vagy egy kissé előbb, azon a nyomon, melyen elmenekült. A kopó elhajtja jó messze, hogy már a hangját se halljuk. Nem törődünk vele. A nyúl előbb-utóbb visszazököl azon a nyomon, sokszor épen akkor, midőn már vagy még a kopó hangját sem halljuk. De ennek föltétele, hogy a kopó el ne tévesztse a nyulat, vagy ha eltéveszti, — mert egy bizonyos ponton eltéveszti mindegyik — újra megtalálja a nyomatát, és akkor izzaz visszafelé.

Hol és mi ez a bizonyos pont?

A nyúl, fölriasztva az eb által, melynek csahalását hegy-völgy visszhangozza, esze nélkül sebesen fut egy darabig egyenes irányban, míg utóbb már nem hallja az áruló kopó ugatását. Ekkor kissé fölbátorodik, de másfelől ijedez az ismeretlen szokatlan környéktől, hol nem igen járatos; szeretne vissatérni szokott tartózkodása tájára, a hol minden bokrot ismer.

Visszaundul, de mintha hallaná a kopó egy vakkanását valami hegyélen, de a mely ismét elnémul, hihetőleg mert a kopó völgybe ért; a nyúl oldalt ugrik, hallgatózik, tűnődik, fusson e még messzebb, és onnan térjen vissza, vagy talán már most is meg lehetne kockáztatni a visszazökést? Elmegy még messzebb, ez biztosabb lesz, és baktat sebesen elfelé, de már mi nek? gondolja magában, hisz a kopót már nem hallja. Hát ha itt újabb veszedelem éri ez ismeretlen, otthoniatlan vidéken? Csak vissza, vissza! És indul vissza tanyája felé. De már megint az az átkozott kopóhang! Félre szökik és fülel iszonyatos aggodalmak közt. Egy kissé megint az idegen táj felé menekül. De hátha csak a szive dobogott? Hisz a kopó már bizonyosan elvesztette. Biztatja magát és harmadszor, negyedszer visszafordul fekhelye tája felé.

Haj, bezzeg ő nem mondhatja, mint az angol polgár, hogy az én fekvő gödröm az én váram! Az erdőkirály: a vadász zsandárja, ugyancsak nem respektálja az ő nyughelyét. És e felénk jelleméből folyó kettős rémlátás okozta ingadozás, habozás közben a nyúl körülbelül egy akkora darab területet, mint a mi muzeumunk telke, össze-vissza futkos oldalt, előre, hátra, s úgy betaposza azt, mint a nyomtatólovak a szétrüt. Ezalatt a kopó, nagy levén a távolság, egyre halkabban, szakadozottabban hajt. Egyszerre csak azt veszi észre a szegény üldözött nyúl, hogy perzekutora már megint közeleg. Messzebb vidékre már távozni nem mervén, egy vargabetével a kopó háta mögé kerül, és izgódik vissza ugyanazon nyomon, melyen idáig jött. A kopó arra a helyre érve, melyet a nyúl imént, mint a tollragó rospóéta olvashatlan korrekcióval a papirt, össze-vissza való czikeczakos ugrándozásainak szimatával mintegy telefirkált, — e nyomtéviszben megzavarodik; majd ide, majd oda fut, visszafordul; majd előre, majd oldalt kerül, csahalása szokatotul lesz; majd elhalkat, csak néha-néha nyiffantva egyet mérgesen, mint-egy káromkodva, szidva a furfangos dezentort, azt vélve, hogy ez kiszámított fortélyból cselekedett ilyenétképen.

A legtöbb vadász a nyúl e saját nyomából font hálót csakugyan ösztönszerű cselszövénynek tulajdonítja. A gondolkodás ilyené mervé egy megriadt nyulban mindazáltal kissé sokalván, részemről valószínűbbnek tartom, s megfigyeléseim is erre utalnak, hogy a nyúl e mentes-várat a főnnebb leirt lélek-, illetőleg páratani processzus szerint a félelem okozta habozásból követi el.

A legtöbb kopó csak a futam e följelhetlen gordiusi csomópontjait hajtja a nyulat. Itt addig kering bolyongva szaglálódva, míg végre egészen megzavarodik, megteved, s belátva, hogy több nyomra nem igazodhatik, kimerülten, kábult fejjel, farára ül, s a magas egér felé tekintve, egy hosszú, siralmas vonítás szellentűjűen bocsátja ki magából az elvesztett nyom fölött érzett szűgyene és bánata keserű kinjait. A vadász ezt hallva, már tudja, hogy kutyája elvesztette a nyomot. Oda megy, és vagy újra igyekszik megkeresni az elvesztett nyomot, hogy ekként belehozza, beoktassa kopóját arra, miként kellene elbánni a nyúl e mesterségével, vagy új fogásban meggy keresni, és úgy intézi, hogy ezzel első futamában, találkozzék és elejtse.

E szerint a kopó, tökéletessége fokozata szerint, kétféle; olyan, mely megfordítja, visszahajtja, és olyan, mely nem képes megfordítani, visszaterelni a nyulat a vadászra.

Mert vannak, noha ritkák (mert csak tökéletes „gondolkodó“ és a mellett lövésben ügyes Nimród mellett fejlődnek azokk) olyan körmönfont vén „zseni“ kopók, melyek a mint e e szimat-tévege (vagy utvesztő) érnek, hát már tudják, hogy mitől döglük a — nyúl, a még oly nagy diplomata is.

Az ilyen kopó nem futkároz össze-vissza az agyonjárt szérűn. Tudja már mekkora darabon szokott ez kiterjedni. Annál fogva mindjárt csak e körön kívül keresi a szökevényt, és a mint egyenes irányban visszafelé futó nyomát megtalálja, mely csakhamar belevág az eredeti, első futam nyomába, azon a nyomon menten kezdi „kóvácsolni“ visszafelé, élénken, majd vivacissimo. A nyúl azonban gyakran már előbb visszaért a vadász elé, a ki tudja, hogy böles kopója okvetlen visszafordítja a nyulat, nem is távozik messze ennek indulása helyétől és ott várja biztos lövésre a szeméit előre nem is, csak hátra forgató áldozatot. Sokszor az ilyen nyúl már akkor oda ér a vadászhoz, mikor még a kopó messze hátul van és nem is hallani ugatását. Azért az ilyen kopóval vadászva, a vadász ne veszítse el korán türelmét, és figyeljen szakadatlan és épen akkor legjobban, mikor a kopó hangját nem hallja. Mert ilyenkor a nyúl egy kissé előre is tekintget és könnyen észreveheti a vadászt, ha nem jól takarozott vagy valamely mozdulattal elárulta magát.

Mivel pedig ritka az ilyen „gondviselészerű“ kopó, jó tudni azt is, hogyan kell eljárni a kevésbé tökéletes, szeleverti, nem kitartó hajcsárokkal.

Főszabály ezekkel „rövid fogásra“ járn. Ezekkel már „solo“ nem igen boldogul az ember. Lehet belőlük kettőt, hármat is kivinni. (Egy rossz kopót egy jóval soha, mert az előbbi konfundálja az utóbbit; de két egyformán rossz

szat lehet együtt használni.) A vadász a széles vonalon (linea) kocsi- vagy vasuton leselkedik. Kerülőjét beküldi a kutyákkal a sűrűbe. Föltétele a sikernek, hogy a vadász jól kombináljon, és tudja, hogy valamely ponton fölvert nyúl merre szalad, ha a kopó hajtja? Gondolkozó vadász egy-évi tartózkodás után egy kiismeri neki dejét, hogy többnyire eltalálja, hol kelljen neki megállni, s a fölhajtott nyúl mindig oly egyenest tart feleje, mintha csak zsinórton húznák. A kerülő ne járjon mélyebben a sűrűben, mint körülbelül 200—300 lépésnyire a vadásztól.

A tudatlanabb kopó még szodébban, dühöbben eschál, s kivált ha előtte ugrik a nyúl, olyan jajgatást visz végbe, hogy majd fölveszi az erdőt. Jobban haragszik rá, mert sokszor eltéveszti, mint az oly „consummé“ vén mester, mely tudja, hogy az általa fölvert vad nem menekszik előre, s okvetlen gazdája puskaesőve elé kerül, a ki szintén érti magát, és ritkán szokott kegyelmezni. Biztos benne, hogy rövid idő múlva fölnyalja annak a bocskortolvajnak a véreit, s kivált ha nyár van, még a beleit is megkapja. (Régi vadászmesze szerint ugyanis minden kutya azért haragszik a nyulra, mert a nyúl halatlant perfid módon szedte rá, és lopta el a kutya bocskorát. Tudniillik hajdan eredetileg a nyúl járt mezitláb, s a kutyák talpa volt szőrös. Ekkor ők jó barátságban éltek egymással. Egy nyári meleg napon együtt heverésze a kutya levetette bocskorát és úgy komótitált. A nyúl próbára fölhuzkodta a bocskorokat és ugrádozva vigan benne — kérte kutya barátját, adná neki azokat, hiszen neki arra, az erdő tuskénbokrán át járva, nagybott szűksége van. A kutya nem akarta adni, ekkor a nyúl — uczuz neki, elfut, a hogy tud, utána a kutya, tolvajt kiáltva — de bizony nem birta utólrni, és a bocskor maig is a nyúl birtokában van, a kutya pedig mezitláb maradt.)

A fiatal tüzes kopó jaagtásától megriadt nyúl mint a kilőtt golyó repül át a széles váuton, és ilyenkor, kivált keresztben, józú lövés esik rá. Hevederen találat, feloldára fordulva, őt hat ölnyire is csuszik tova a friss porhavon, míg megállapodik. „No ez a puskaesőt se hallotta!“ mondja rá nevetve a vadász, és nagyobb öröme telik benne, mint némely pirosszék-vadásznak egy miniszterbuktatáson.

A róka, a vadász „vetélytársa“, már mint ragadozó is, rangjához illőn kevésbé ijedős és máskint jár a kopó előtt.

Tapasztalt vadász erre is kevés csakhamar különféle jelekből, hogy Ravaszdi ur sompolyog a kutyája előtt és ehhez képest választja taktikáját, hogy megtréfálja a „nemzetes“ urat.

Ő gyigelme ugyanis nem keresi a nyílt helyeken a tisztásokat, széles utakat, marhasapásokat, mint a nyúl, a kinek ebbeli fogását már magam is hajlandó vagyok természetadta ösztönszerű számítás indokára vétetni vissza. A kopó ugyanis a marhasapáson átiramolt nyúl szimatát könnyen elveszti, kivált nyáron, míg a rókának erősebb büze levén, ebbeli fogása nem sokat használna neki. Ez erősebb szimatban lehet a megfajtése annak a körülménynek is, hogy minden kopó kitartóbban hajtja a rókát, mint a nyulat, elannnyira, hogy nyáron, mikor a koma bundája nem érdemes a „kibőlházsra“ — és a vadász nyulat akar lőni, a rókahajtásba valóssággal belereszegedett kopót úgy kell elfogni s kőve elvezetni a róka nyomáról, hogy föl-hagyjon vele.

De most épen annak az ideje van, hogy a vadász a jövő télre egy bekesnek valót löjjon róka-állományából.

Most hát a „vörös frakk“ nak nagy szeme van, szinte öreg vad-számba megy.

Ő inkább furfangjában mint lábában bizik. Rendesen az erdő legstürűbb részeiben bujkál, annak is a legközepeben, ezeket igrkezzék hát a vadász elállani. És jobban eltakarozni, mint a banga nyúl elől, mert ő kelme néz ám, vizsgálódik előre is, sőt még jobban, mint hátra, mert ő csak neveti, szinte megveti a messze maga után hagyott kopót, melynek olykor még háta mögé is kerül, s onnan vigyorog rája. És ő a kopónak csakis hangjától fél, mely elárulja az ő járását. Marakodásban kifogva két-három kopón is. Ha egyik hátulsó lábát előlvi a vadász e a kopók beírki, farára ül, két-három tacsokót tiszteletteljes távolban tud tartani magától egy-egy jól irányzott orrharapással.

De az álalkodás nem használ; a friss havon nem hagy neki békét még a tudatlanabb kopó

sem. Ravaszi végre is lövésre jön és beadja a kulcsot.

Igy mulat az erdei vadász a decemberi friss havon délelőtti 10 órától délutáni 3—4 óráig. Lassanként kezd eszébe jutni, hogy odahaza mi várja? Kerülője, s ő maga is kezd roskadozni az ejtett zsákmány sulya alatt. Kolbászok, májasok és véres hurkák vonzó illatát orrontja érzéki képzelme.

Az égen szürke felhők sorakoznak, mint ütközetre siető egyes katonadandárok. A két nyílások bezárulnak, az égbolt egy ólomkoporsó-födél. Lengedez, szálldogál alá a hó, „a holt föld téli szemfedője”. A vadász leereszti a sárkányt, vállára veti fegyverét, és re bene aut quasi bene gesta haza indul — pipaszóval, élénk beszélgetésben a nap elmúlt élményei fölött, de egyelőre csak úgy az öregből bányá el azokkal; az érdekes mozaikok, részletek előadása marad akkorra, ha majd már a rájuk várakozó disznótoros ebédnek legalább is a felén tulleznek, a mikor a most oly fokozódó impetussal rezonirozó étvágy már némileg lecsillapítva, az első éh el lesz verve.

Csakugyan mire haza érnek, már terített asztalt találnak. Lerakosznak. Egy félórát pihennek, mert nagy járás után nem jó mindjárt asztalhoz ülni. Egy jó félóra múlva aztán, körülbelül esti 5 óra tájt, a vadászok gyomrában úgy elsivalkodik az étvágy, mint a kőlyök-kopó, mikor először életében ugrik el a nyúl az orra előtt...

Az egész ház népe a legderültebb hangulatban. Hja, ilyen nap nem sok van az esztendőben. A jó emberek asztalhoz ülnek, kezdődik a disznótoros ebéd, s tart esti 5 órától meghatározatlan időig, — olykor éjfélig, néha reggelig. Meghatározatlan az étel száma is, noha az elsőből az utolsóig mind abból a nemes (husu) állatból való, melynek a szakács egyet-elen ízét, porczikáját sem kénytelen elvetni.

Van belőle leves, van főtt hus ezetes tormával, tetézet a töltött káposztán, vansült ezetes uborkával és zellerrel, a mire még az elmaradhatlan mákos rétes, pogácsa és egyéb bor-korsolya következik. Így élnek azok a szegény együgyű falusi emberek ott a vidéken, puszták közepén és vadonerdők szélén!

Vajda János.

Egyveleg.

* **A lakodalmi ajándékok** kiserelése New-Yorkban rendes üzlet lett. Minden nagyobb lakodalmi alkalmával ugyanis közzé szokják tenni az ajándékok sorozatát s az ilyen dolgokkal foglalkozó alkuszok csakhamar az esküvő után megjelennek, hogy — a duplikatákat lehető legnagyobb szorgalommal hasznosabb dologgal kisereljék. A csere jó nyereséggel szokott megtörténni s a megszerzett tárgyakat új hasznosulónak adják el.

* **Japáni földrajzi társaság** is alakult újabban. Székhelye Tokio. Elnöke Kita Shirakawa-no-Miga császári herceg. Az új társulat szept. 15-én meg-

védélte az utjából visszatérő híres finn utazót Nordenskjöldet.

* **Omnibus-kocsiban** állította fel Párisban atelierjét egy jónévű olasz festő de Mittis. Atelierjével gyakran megy ki Páris utcáiba, hogy ott az utcái életből eredeti vázlatokat készítsen. Ily eljárását követetve e czírn berendezett kocsijában Bérard is, míg Daubigny parti vázlatai számára csonkokat használt.

Az emberi nem bölcsője Amerikában van. Az ismert német tudós, Falb Rudolf, ki jelenleg Amerikában folytat kutatásokat, a következő meglepő fölfedezésről értesít egy bécsi lapot: A perui és bolíviai indiánok nyelvének tanulmányozása által rájött, hogy ezek feltűnő rokonságban vannak a sémi

alkalmasok, mert félannyiba se kerülnek, mint azon halak, melyeket Hollandból hoznak.

* **A londoni iskolatanács** 48 tagja közt eddig négy nő volt. Most az új választásnál e négyet nemcsak újból megválasztották, sőt ezen kívül még ötöt választottak be s egyik ez öt közül, bizonyos Müller k. a. Lambethből, az összes tanácsosok közt a legtöbb szavazatot (18,864-et) nyerte.

* **A göttingai egyetem** nagyszerű botanikai gyűjtemény birtokába jutott, mely előbb dr. Grisebach, a göttingai növénykert igazgatójának tulajdona volt. A gyűjteményben több mint 40,000 faj van képviselve a világ minden részéből s mint a legjelesebb magángyűjtemény már rég híres volt. Magából Kelet-Indiából 5000 csak itt tenyésző faj van e gyűjteményben. A párisiak kísérlete, hogy e gyűjteményt magok részére megszerezzék, sikertelen volt.

* **A kaliforniai aranybányák fölfedezője** Marshall igen csekély hasznát vette nagy leletének. Ugyanazon területben, hol az ő fölfedezése több ezer embert tett gazdaggá, ő mint szegény munkás keresi napi kenyerét. Colomában, az új Eldorado-ban, hol az aranyat legelőször találták, ennek emlékére szobrot akarnak emelni.

A Párisban megjelenő lapok száma 1190-re megy s ezek közül van 49 napoként megjelenő politikai lap. Szépirodalmi és esztétikai lap van 139, kereskedelmi és pénzügyi 153, jogtudományi 101, teológiai 7. A szaklapok közül 134 iparüggyel, 90 irodalomtörténettel s bibliográfiával, 80 orvosi tudományokkal, 70 a divattal, 43 a természettudományokkal, 31 neveléssel, 18 képzőművészettel, 17 színházzal s 13 zenével foglalkozik.

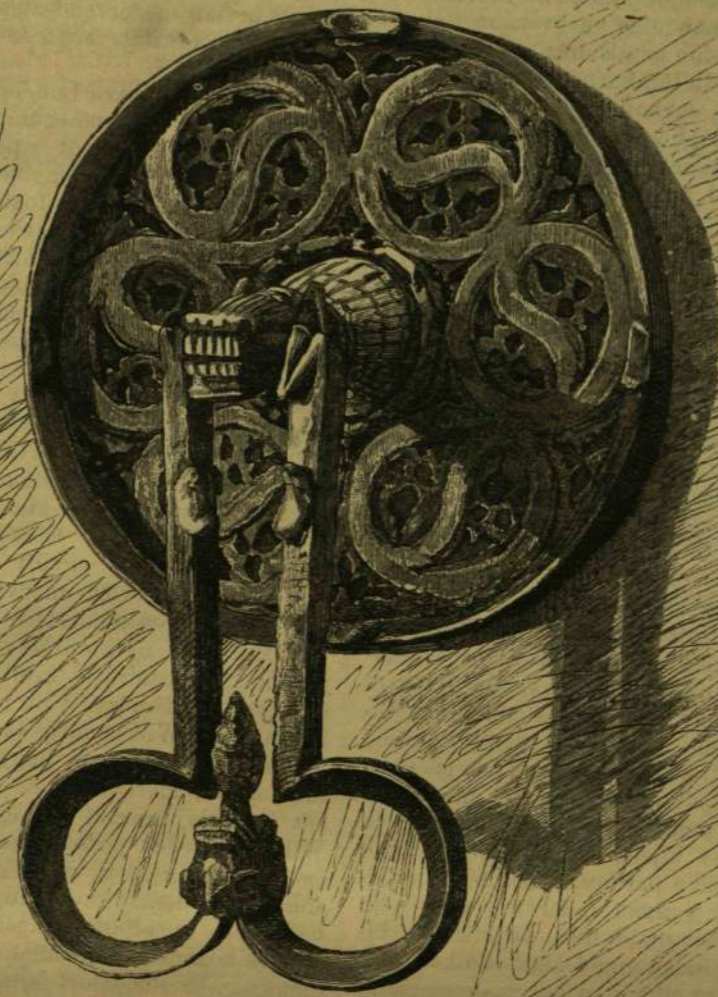
Hegedű-gyűjtemény. Esztergomban Kudlik János ottani képezdei igazgatónak ritka szép hegedű-gyűjteménye van, mely tekintélyes értéket képvisel. Legbecsebb és legritkább a *Nikolaus Amati* által készített darab; e híres műmester 1596-ban született és meghalt 1684-ben, tehát 88 éves korában; hegedűi világhírben állanak, s megbecsülhetetlenek. Ez után *Pietro della Costa* (1660—1680) és *Giovanni Grancino*

(1696—1720) műmesterek készítményei jönnek. Egyesnél ennyi eremona hegedűt egy csoportban bizonyára nem láthatni; körülbelül van 10 darab. **Vörös hó.** Bleibergből Karinthiából ritka természettüneményt jelentenek. A nov. 22—24-ki esőzés után 25-én a frissen hullott hó földi gilisztával (Lumbricus anatomicus) olyan sűrűn volt borítva, hogy sok helyen egész vörösnék látszott. Sok száza kánya sereglett össze e helyeken s gyorsan elfogyasztotta a jó zsákmányt.

Oroszlánszívű Rikárd angol királynak egy költeményt találtak meg Trier egyik könyvtárában. A költemény címe: „St. Nonna és fia St. Davy”. Régi francia nyelven van írva és valószínűleg azon időből származik, midőn Rikárd mint fogoly Németországban tartózkodott.

SPANYOLORSZÁGBÓL. — SZENT MIHÁLYI TEMPLOMA ZARAGOZÁBAN.

ZÖRGETŐ A MOSSEN-SORELL PALOTA ROMJAIN.

Képek Spanyolországból.

Hispania, mely a római nagy világ-birodalomnak leggazdagabb tartománya volt, ma már csak multja emlékeiben gazdag. De ezekben aztán dús gazdag, s történelmi Spanyolországban bármilyen olyan, a miről a szokottnál nagyobb érdeklődéssel beszél a világ, csaknem lehetetlen elkerülni, hogy az ország sokféle sajátosságainak egész világa ne toluljon előtérbe a napirendre került politikai vagy má-nemű incidenssel együtt.

A spanyol királynak Mária Krisztina osztrák főhercegnővel most kötött házassága is ilyen incidens volt. Egyszerre érlelkessé vált általa minden, a mi spanyol, s a római, a mór időbeli, a világokat fölfedező s uralmát a földgömbön körülövező, majd vallási fanatizmusában önönmagát is gyilkoló, lehanyatló, forradalmi és elszegényült Spanyolország siet magát bemutatni tarka korszakainak még tarkább részleteiben.

Mi is bemutatunk tehát ezuttal néhány spanyolországi képet. Eredeti spanyol képek azok, természet után fölvetett másolatokról, részben művészi felfogású és kivitelű rajzokról. A képek magyarázatul szolgáló s alább olvasható szöveg szintén spanyol eredetiből van fordítva, egy előkelő spanyol képes lap után.

Az ex-hivatalnok.

Minden nagy városnak megvannak a maga sajátos alakjai; Madrid különösségei azonban nem hasonlíthatók semmiféle más városban élő speciális alakokhoz. A spanyol udvar, kormány és politika különös tulajdonságai folytán az eredeti lényeknek egész nemzedéke támad, mely a különféle korokhoz képest átalakul, de lényegében mindig azonos.

Ily eredeti alak Madridban az elbocsátott, a „volt”, vagyis az *ex-hivatalnok*. Ez a faj mindig nagyobb számú egyedeket mutat fel. A kormányok változnak, a miniszterek, az irodafőnökök változnak, s minden változás számos elbocsátást von maga után. A genusnak legtöbb speciését találni Madridban a Puerta del Sol-nál, a Sz. Jeromos-utcában, s az Iberia kávéház táján. Itt van a szinpad, hol Madrid e különösségei föllépnek és szerepelnek. Az *ex-hivatalnok*ra azonnal ráismerés sápadt, beesett arczáról, szomorú tekintetéről, ütött-kopott kalapjáról, s viselt ruházatáról. Egész lénye mintegy a „visszatérintést” fejezi ki. Egy sereg tagadó szócskából, vagy *ex-ex-ex-ből* áll. Ő egészen tagadólagos lény. Nincs-nincs-nincs. Nincs meg-

hetése, nincs jövedelme, nincs hajléka. Czime mindig *ex-szel* kezdődik. *Ex*-kormányzó, *ex*-irnök, *ex*-kapus, stb. A multban él. Kalapja — *volt*, *czipő* — *voltak*, egész lénye valaha *volt*. Hivatásánál fogva pesszimista. Mindent sötét színben lát. Ha esetleg nem veszi részt összekülvében, ellenzéket képez, s borzasztó, kikerülhetetlen katasztrófákat jósol.

E faj szaporodása a jele annak, hogy mily fokot ér el a spanyol társadalom korhadása.

A városi rendőr.

Minden fegyverrel föl van szerelve. Néz, s nélkül hogy látna. Figyel, s nélkül, hogy hallana. Ebben az állásban *Balaca* leste meg és kapta le önjával. S midőn ezt tette, egy egész fajt örökített meg, a helytartósági rendőrök fajtát. Ebersége föltéteztetik. S ez a *hypothesis* nem fejezhető ki jobban, mint kifejezte a fennebbi rajzban a madridi művész.

Egészen más azonban, ha a közbiztonság őre lovat kap maga alá. A lovas algnazil, ha lovon ül, nem alhatik. Még ha nem volna is kedve hozzá, ébernek kell lennie. De nem csak ébernek, de dőlczegnek is. A lovas algnazil hát egészen másfajta, mint gyalog kollegája. Van benne valami a hidalgóból és a caballeróból, s a huszár nem tekinthet le büszkében a „pocolyakerülő” katonára, mint a fél-lovag algnazil az utcasarkon ácsorgó rendőrré, ha ellovagol mellette.

A czimertartók.

A czimer Spanyolországban az erő, következőleg a hatóság, vagy oly egyének és testületek hivatalos jelvénye, kiknek vagy melyeknek kiváltság van, mint kiváltság volt a rómaiaknál az, ha valakinek szabad volt maga előtt vesszélyalábót vitetni. S ép úgy, miként a római prétorok, prokonzulok, diktátorok, konzulok, a líktorokkal vesszélyalábokat hordoztattak, Spanyolországban a városi tanácsok, egyetemek, s más testületek és hivatalos egyének czimereket vitetnek, ünnepélyes menetek alkalmával, maguk előtt. A czimertartók drága, habár ma neveltséges, öltönyt viselnek. Az öltönyt változik ugyan, a czimer azonban mindig czimer marad. A fennebbi kép a madridi városi tanács czimerét tünteti föl.

Szent-Mihályi tornya Zaragozában.

Általában azt hiszik, hogy e templomot I. Alfonz, a *hadaköz* alapította. Zaragoza ekkor még a móroké volt. Don Alfonz ostromolta a

várost. A navarraiakat rábirta, hogy vakmerő rohammal lepjék meg az ostromlottakat. A roham sikerült. Az ostromlók 1118-ik évi decemberben elfoglalták a várost. A kegyetes hagyomány szerint don Alfonz Szent-Mihály segélyéért könyörögve vállalkozott a hadi tényre. Ezért rendelte el a *hadaköz* király, hogy a rajzban látható templom fölépíttessék, az arkangyal tiszteletére föl is épült a Sz. Mihályról nevezett téren. Egy hajóból, s három kápolnából áll. Tizenhat oltára van. A főoltár nevezetes szoboralakjairól és ama domborműről, mely Krisztus szenvedéseit ábrázolja. A szentélyben ép oly kicsiny, mint gazdagon díszített kápolna van, ennek ajtaja felett áll Sz. Mihály szobra, melyet *Usca* Jeromos mesteri keze alkotott.

A zörgető.

Spanyolország az érdekes romok hazája. Olaszországban a renaissance nagy alkotásai még többnyire épen és régi fényükben állanak. Spanyolországban ellenben úgy a mór-styl, mint az újabb izlés, valamint a kettő vegyületeinek alkotásai közül számos remekmű nem egyéb dűldező romnál.

A Mossen-Sorell palota így érdekes és remek rom Valenciában.

A valenciai szépművészetek iskolájának igazgatója, *Asenjo* pompás részletrajzokban ismerteti e romokat. A fennebbi részlet, melyet *Asenjo* egyik legelső spanyol képes lapban tett közzé, a zörgetőt vagy jeladót tünteti föl a palota kapuján.

„A kivándorló.”

Bruck Lajos hazánkfiának a párisi Salon ez évi kiállításán feltűnést keltett képét mutatjuk be. Kellemes hatású életkép, s a francia lapok sok dicséretet mondtak róla és festőjéről.

Bruck tehetsége és jó izlése a bécsi világtárlat magyar osztályának egyik életképe által gerjesztett széles körű figyelmet. Konyhában foglalkozó bájos fiatal leányt tüntetett föl a csinos, eleven festmény, melynek mását annak idejében szintén közlöttük. Bruck, ki eleinte naturalisztikus modorban több kis tájképet is festett, később külföldön folytatta tanulmányait, melyeket nem mindjárt akkor kezdett meg, mikor hajlama jelentkeztek, minthogy viszonyai kereskedői foglalatosságokhoz csatolták. Párisban szerencsésen sikerült mindjárt első föllépése, s a „Jó tanácsok” föliratú képe (egy anya oktatja leányát, ki a városba szolgálatra készül) élénk érdeklődésű tárgya volt a Salonnak, ugyszintén később „Az elhagyatott”. Ezeket is bemutatta lapunk.

A fiatal művész másfél év óta Munkácsy tanítványa, s a Salon kiállításán már jó neve van, és mi kiváló művészeink közé sorozhatjuk. „A kivándorló”, melyet ma az „Illustration” cz. előkelő párisi lap után közlünk, vonzó tárgyú és mély bensőséggel festett életkép.

Hajófödélzetén, mindenféle uti csomagok között áll egy kis parasztleánya. Szülői talán a csomagok elhelyezésével vagy bucsuzással foglalkoznak, őt ott hagyták őrizni a holmit. Egyik karján nagy csomag ruhanemű, másik kezében esernyő, mely nagyobb nálánál s az egész képek igen kedélyes jelleget kölcsönöz. Hogy jobb kedve legyen a várakozáshoz, egy nagy narancsot is kapott, melyet szorongva fog ujjai közé, de nem harap belé. Nem mintha megtöltötték volna. Az édes élvezetnél sokkal gyönyörködtetőbb látvány foglalja el: a csomagok felhordása az óriás hajóra, a különös alakú matrózok, az óriás vastag kötelek s rudak tömege. Kis szíve még nem érzi, hogy hazáját hagyja el, nem retten vissza a nagy uti fúradalmától, melyeket nem ismer, hanem csak bámul s néz maga körül. Valóban tévesztett dolog lett volna látványfájdalmat tükröztetni vissza a kivándorló leánya arcán, ily felfogásban — mint genrekép — valóban kitűnő s megragadó.

A „Jó tanácsok” és „Elhagyottak” című képek után, melyekben realiztikus fölfogás mellett oly sok költői vonás s határozott öntudatos művészi alkotás mutatkozik, a festő ez újabb műve izmosodást mutat. Realisztikus alakítása sokaknak föltűnhetik, de tagadhatatlan, hogy nincs az egészben egyetlen vonás sem, mely az összhangot zavarná, mely, habár csak egy pillanatra, elvonná figyelmünket a főtárgytól. A kereskedői pályára szánt pápai ifju, ki évek hoz-

szu során át oly sok nehézségekkel s nélkülözéssel küzdött, hogy magát művészské képezze ki, ma büszkén elmondhatja magáról, hogy kész művész s hivatva van oly műveket is alkotni, melyek nevét messze elviszik.

Mint érdekes s jellemző vonást emlíjük ki, hogy a „Salon“-ban kiállított festményein a művész neve mindig magyarul van oda írva: „Bruck Lajos“. A francia lapok is mr. Bruck Lajosnak nevezik. Meg lehet ezt is említeni, mert hisz itthon élő jelentékeny s ephemer használatra dolgozó jelentéktelen zenészeink Budapest kiadott műveiket is ideitlen divatból francia címmel látják el.

A journalismus hőskorából.

Neményi Ambrus „Kortörténelmi rajzok“ című művéből.

(Vége.)

Lord Bute eleinte III. György kormányának élén állott. Hogy tehetségével vagy ékesszólásával a parlamenten uralkodjék, arra a kegyencz nem is gondolhatott; s így azután a legundokabb parlamenti korrupció rendszerét tette uralkodóvá; oly rendszert, mely egy darabig csak megállott, — a míg ugyanis ki nem tűnt, hogy daczára minden vesztegetésnek, pártfogolásnak és fenyegetőzésnek, daczára cselnek és erőszaknak, az angol nép büszke szelleme és a szabadság iránt való szeretete ki nem írható, sőt el sem nyomható.

Kiválóan Lord Bute ellen volt irányozva a Wilkes szerkesztette kis laposka, a „North Briton“. Amde Lord Bute, akár könnyelműségéből, akár igazi kiméletességéből, sohasem fogta üldözése azt a lapot, mely különösen az ő személye ellen fordult. Csak midőn Lord Granville követte Buteot a miniszterségben, foglaltatott le Wilkes lapjának 45-ik száma. A „North Briton“-nak a 45-dik száma sem ártatlanabb sem gonoszabb nem volt a többi 44 számnál, a mely megelőzte. Ha szépen csöndesen megjelenjen engedik a laposkát, valószínűleg alig vette volna észre valaki. De bizonyos pillanatokban a közvélemény szenvedélyesen hajhász valami tárgyat, melyet saját rosszkedvének jelképévé teheszen — legyen bár ez a tárgy irat vagy személy. Ha ily időben valamely kormánykészeszede jutna kezekre megtiltani, hogy senki se merészeljen éjfélok, holdvilágban a háztetőkön sétálgatni, kételkedni, hogy a nagy városok összes politikai férfiai és hölgyei nyomban holdkórosakká lennének. Az okos kormány ily esetekben békén hagyja az embereket és mindenekfölött őrizkedik attól, hogy maga teremtesse elő azt a tárgyat, melyet a sokaság keresve keres.

Nem volt ilyen okos III. Györgynek a minisztere!

Alig hogy le volt foglalva a 45-ik szám, midőn már egész Anglia áhitozott e szám után. A „45“-ös szám egyszerre csak közértelemű kifejezésévé lön a megbotránykoszásoknak; elneveztek portékát, lovat, ételt, tubákat, minden elképzelhető dolgot, „negyvenötös“-nek; a hova csak nézett az ember, ilyen vagy olyan formában mindenütt megtalálhatta a végzetes „45“-öt. A képviselőház elhatározta, hogy a 45. szám a bakó által nyilvánosan megegetendő; a tömeg elkergette a bakót és diadalmasan meghordozta a lapot London minden utcáján. London város *Cityje* egyhangulag Wilkes és joga mellett nyilatkozott. A felsőház egyik tagja, Lord *Sandwich*, a király „jó“ ügye iránt való buzgóságában ellopott Wilkes lakásáról egy ily című röpiratot: „A nőkről“, melyet Wilkes csupán 13 példányban nyomtatott ki és osztatott szét legbensőbb barátjai között. Komikus látvány volt, hogy mint denuncziát Lord *Sandwich*, ki maga egyik volt kora legkicsapongóbbjainak, Wilkes röpiratát a lordok előtt, mint erkölcs-estelent és a közértelemre néző veszelelyest, Wilkes pellengérré ítéltetett; de a tömeg megszabadította és ufjogva vitte vissza a városba. Egy „barátja a királynak“, Martin képviselő, végre párbajra hívta Wilkest; ez elfogadta a kihívást és veszelelyesen megbesélt, — de alig hogy fölépült, ismét elfoglalta ellenszék állását a kormányfal szemből.

Eközben Wilkes népszerűsége napról-napra növekedik. A kormány minden eszelősségét érdemül számítják be neki. „Wilkes“ többé nem pusztá nevet, hanem fogalmat jelent: az ellenszék fogalmát ama kormányzat ellen, mely elvesztette Amerikát s elkobozni iparkodott az angol nép minden szabadságát, a miként elkobozta volt Wilkes újságját.

Wilkes népszerűsége annyira áthatotta a nép legzélesebb rétegeit is, hogy még a gyermekek is, a magok módja szerint, Wilkessel mulattak és őt játékaik közben lelkesen éltették. Egyszer III. György fölkereste kis fiát, a walesi herceget, midőn ez épen egy pajtásává játsza-

— szemben képviselőjük emez elítélésével — másodsorú s egyhangulag megválasztották őt képviselőnek, s midőn az alsóház ezt a választást is megsemmisítette, harmadszor is megválasztották, s ismét egyhangulag. Ekkor a parlament nyílt erőszakhoz folyamodott; új választást hirtelre előre megválasztották jelentették ki Wilkes ellenfelét, ha csak egy szavazatot kapna is. Így jutott be a parlamentbe Lutrel ezredes mint Middlessex képviselője. Amde ezzel a háboru még nem volt elintézve. Ez az egyszerű angol újságíró, kinek nem is volt valami rendkívüli tehetsége, csak rendkívüli akarata, föltette magában, hogy megküzd egy mindenható és nyakas királlyal, egy lelkiismeretlen, de a hatalom minden eszközeivel felruházott kabinettel és a parlament mindkét házával, és le is győzi őket. És megtartotta, a mit föltett magában.

London városa először is megválasztotta Wilkest aldermannak; az az ember, kit a Westminsterből kizártak, diadalmasan vonult be a Mansion Houseba. Wilkes elhatározta, hogy hivatalos tekintélyét és népszerű hatalmát is fölhasználja az angol sajtó szabadságának biztosítására és öregbítésére. Hírlapírói példája utánzókra talált; számos nyomda-tulajdonos vetemedett arra a merészségre, hogy kiadta a parlament tárgyalásait. A parlament sorompója elé idézte mind ezeket a kiadókat, s azoknak, a kik megjelentek, térdén állva kellett a gyülekezetet megkövetniök. Csakhogy nem jelent meg valamennyi. Három nyomdász kijelentette, hogy az angol alkotmány nem ad a parlamentnek bírói hatalmat; ők tehát el vannak határozva meg nem hajolni. Az alsóház újabb hibát követett el: elrendelte, hogy minden angol alattvaló köteles e három engedetlen elfogni, a hol csak megkaphatja; sőt jutalmat is tűzött ki elfogatásukra.

Ez volt az a pillanat, a melyre Wilkes várt. Wheble, a három bűnös nyomdász egyike, összehesztelt egyik munkásával, Carpenter nevűvel. Carpenter ez összehesztelés értelmében elfogta gazdját és az alderman elé vitte — az alderman neve Wilkes volt. Midőn a munkás az ígért jutalmat követelte, Wilkes kijelenté, hogy Wheble szabad, és hogy az ellen, ki őt törvénytelenül elfogta, pör fog indítatni. Másnap a Lord-Mayor bírói széke előtt ismétlődött ugyanez a komédia a másik nyomdász és legénye részéről, s így folyt a harc London városa és a parlament, vagy helyesebben: a journalismus és az államhatalom között évekig — mig nem az államhatalom csőf kudarczot vallott. Hogy mind eme gyermekek torzalkodását megérthessük, szemünk előtt kell tartani, hogy III. György alatt a parlament nagyobbára kurta-nemesekből, nemes parasztokból állott, kiknek épen korlátoztaság és törlesszkedése volt az, a mi őket a királynak ajánlá. A király ugyanis ellenségeskedésben élt nem csupán a polgársággal és a sajtóval, hanem az egész értelmiséggel és Anglia hatalmas ősi nemességével is.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes személyisége ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségi; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen szülgött, és a következtetés, mely életnek szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzatokat, hogy bizonyos viszonyok közt valamennyi politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is kell változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánykészeszede nem volt, a melynek letéteményesei jezt emeltek a leghatalmasabb és legpótlhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: a sajtó szabadsága ellen.

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

dozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá: — *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parlamentbe. *Ezutal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülést a parlamentben elfoglalta. Tíz évig tartott ellene a harc; a parlament kutasította volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a bíróságok elítélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengérré: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kísérétében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

Midőn a győzelmes Wilkes, London képviselő-testületének élén, tisztelegni ment a királyhoz, III. György nem tagadhatta meg, hogy el ne fogadja s ne beszéljen vele. Miután Wilkes kíséretével együtt eltávozott, a király kénytelen volt megvallani, hogy soha sem látott ilyen jónevelésű Lord-Mayort!

Midőn az új Lord-Mayor első díszlakóházát adta, az asztalról — mint a krónikáiról híven följegyzí — számuze volt mindenféle francia bor, a mivel Wilkes meg akarta mutatni, hogy méltatlanul fogják reá hogy ő inkább francia, mint angol, mert szeretett franciául beszélni, sőt francia verseket is irogatott. Asztal fölött Wilkes előadott tartott, melyben a „*mérsékelt monarchia*“ mellett nyilatkozott, amint hogy soha, sem ellenzéki korában, sem hatalma idejében, nem ragadtatta magát szélsőségekre. Ha Wilkes közönséges pamfletista lett volna, vagy demagog, ha Rochefort-fajta ember lett volna: ugy működése folyamában tulkapaszi által bizonyonyal kompromittálta volna mind ama vivmányait a szabadságnak, melyeket szívós akarat a találékony elméje létrehozott. Hogy ezt nem tette: ez dicsősége a történetíró szemében; a tömeg szemében néha „*arulás*“ volt.

Wilkes, monák am egykori hívei, kiket maga is gunyosan „*Wilkiták*“-nak nevezett, — Wilkes megtért a királyhoz. A való az volt, hogy a király tért meg Wilkeshez. Mind az, a mit Wilkes követelt: a választói jog kiszélesítése, a választások szabadsága, a hivallások szabadsága, a parlament ellenőrzése, s mindenek fölött, a mi legközelebből érdekelt a mi legfontosabbul tűnt föl neki: a sajtó szabadsága — mindez ki volt viva és biztosítva. Ezzel egy lelkiismeretes embernek meg kellett elégednie.

Hogy Wilkes az általános erkölcsi romlottság idejében nem élt apostoli életet, az igaz, amde ellenségeinek és mindenek között legelül a miniszternek és a királynak, a kik ellen küzdött, még sokkal kevesebb igényök lehetett a puritán cizmre; hiszen ama kornak még angol *püspökeiről* is számos oly erkölcselenség beszélnék, a minőket Wilkesre legrosszakarutabb életírói sem mertek ráköltetni.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes személyisége ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségi; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen szülgött, és a következtetés, mely életnek szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzatokat, hogy bizonyos viszonyok közt valamennyi politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is kell változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánykészeszede nem volt, a melynek letéteményesei jezt emeltek a leghatalmasabb és legpótlhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: a sajtó szabadsága ellen.

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

dozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá: — *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parlamentbe. *Ezutal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülést a parlamentben elfoglalta. Tíz évig tartott ellene a harc; a parlament kutasította volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a bíróságok elítélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengérré: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kísérétében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

Midőn a győzelmes Wilkes, London képviselő-testületének élén, tisztelegni ment a királyhoz, III. György nem tagadhatta meg, hogy el ne fogadja s ne beszéljen vele. Miután Wilkes kíséretével együtt eltávozott, a király kénytelen volt megvallani, hogy soha sem látott ilyen jónevelésű Lord-Mayort!

Midőn az új Lord-Mayor első díszlakóházát adta, az asztalról — mint a krónikáiról híven följegyzí — számuze volt mindenféle francia bor, a mivel Wilkes meg akarta mutatni, hogy méltatlanul fogják reá hogy ő inkább francia, mint angol, mert szeretett franciául beszélni, sőt francia verseket is irogatott. Asztal fölött Wilkes előadott tartott, melyben a „*mérsékelt monarchia*“ mellett nyilatkozott, amint hogy soha, sem ellenzéki korában, sem hatalma idejében, nem ragadtatta magát szélsőségekre. Ha Wilkes közönséges pamfletista lett volna, vagy demagog, ha Rochefort-fajta ember lett volna: ugy működése folyamában tulkapaszi által bizonyonyal kompromittálta volna mind ama vivmányait a szabadságnak, melyeket szívós akarat a találékony elméje létrehozott. Hogy ezt nem tette: ez dicsősége a történetíró szemében; a tömeg szemében néha „*arulás*“ volt.

Wilkes, monák am egykori hívei, kiket maga is gunyosan „*Wilkiták*“-nak nevezett, — Wilkes megtért a királyhoz. A való az volt, hogy a király tért meg Wilkeshez. Mind az, a mit Wilkes követelt: a választói jog kiszélesítése, a választások szabadsága, a hivallások szabadsága, a parlament ellenőrzése, s mindenek fölött, a mi legközelebből érdekelt a mi legfontosabbul tűnt föl neki: a sajtó szabadsága — mindez ki volt viva és biztosítva. Ezzel egy lelkiismeretes embernek meg kellett elégednie.

Hogy Wilkes az általános erkölcsi romlottság idejében nem élt apostoli életet, az igaz, amde ellenségeinek és mindenek között legelül a miniszternek és a királynak, a kik ellen küzdött, még sokkal kevesebb igényök lehetett a puritán cizmre; hiszen ama kornak még angol *püspökeiről* is számos oly erkölcselenség beszélnék, a minőket Wilkesre legrosszakarutabb életírói sem mertek ráköltetni.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes személyisége ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségi; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen szülgött, és a következtetés, mely életnek szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzatokat, hogy bizonyos viszonyok közt valamennyi politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is kell változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánykészeszede nem volt, a melynek letéteményesei jezt emeltek a leghatalmasabb és legpótlhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: a sajtó szabadsága ellen.

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

dozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá: — *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parlamentbe. *Ezutal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülést a parlamentben elfoglalta. Tíz évig tartott ellene a harc; a parlament kutasította volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a bíróságok elítélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengérré: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kísérétében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

Midőn a győzelmes Wilkes, London képviselő-testületének élén, tisztelegni ment a királyhoz, III. György nem tagadhatta meg, hogy el ne fogadja s ne beszéljen vele. Miután Wilkes kíséretével együtt eltávozott, a király kénytelen volt megvallani, hogy soha sem látott ilyen jónevelésű Lord-Mayort!

Midőn az új Lord-Mayor első díszlakóházát adta, az asztalról — mint a krónikáiról híven följegyzí — számuze volt mindenféle francia bor, a mivel Wilkes meg akarta mutatni, hogy méltatlanul fogják reá hogy ő inkább francia, mint angol, mert szeretett franciául beszélni, sőt francia verseket is irogatott. Asztal fölött Wilkes előadott tartott, melyben a „*mérsékelt monarchia*“ mellett nyilatkozott, amint hogy soha, sem ellenzéki korában, sem hatalma idejében, nem ragadtatta magát szélsőségekre. Ha Wilkes közönséges pamfletista lett volna, vagy demagog, ha Rochefort-fajta ember lett volna: ugy működése folyamában tulkapaszi által bizonyonyal kompromittálta volna mind ama vivmányait a szabadságnak, melyeket szívós akarat a találékony elméje létrehozott. Hogy ezt nem tette: ez dicsősége a történetíró szemében; a tömeg szemében néha „*arulás*“ volt.

Wilkes, monák am egykori hívei, kiket maga is gunyosan „*Wilkiták*“-nak nevezett, — Wilkes megtért a királyhoz. A való az volt, hogy a király tért meg Wilkeshez. Mind az, a mit Wilkes követelt: a választói jog kiszélesítése, a választások szabadsága, a hivallások szabadsága, a parlament ellenőrzése, s mindenek fölött, a mi legközelebből érdekelt a mi legfontosabbul tűnt föl neki: a sajtó szabadsága — mindez ki volt viva és biztosítva. Ezzel egy lelkiismeretes embernek meg kellett elégednie.

Hogy Wilkes az általános erkölcsi romlottság idejében nem élt apostoli életet, az igaz, amde ellenségeinek és mindenek között legelül a miniszternek és a királynak, a kik ellen küzdött, még sokkal kevesebb igényök lehetett a puritán cizmre; hiszen ama kornak még angol *püspökeiről* is számos oly erkölcselenség beszélnék, a minőket Wilkesre legrosszakarutabb életírói sem mertek ráköltetni.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes személyisége ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségi; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen szülgött, és a következtetés, mely életnek szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzatokat, hogy bizonyos viszonyok közt valamennyi politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is kell változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánykészeszede nem volt, a melynek letéteményesei jezt emeltek a leghatalmasabb és legpótlhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: a sajtó szabadsága ellen.

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

dozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá: — *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parlamentbe. *Ezutal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülést a parlamentben elfoglalta. Tíz évig tartott ellene a harc; a parlament kutasította volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a bíróságok elítélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengérré: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kísérétében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

Midőn a győzelmes Wilkes, London képviselő-testületének élén, tisztelegni ment a királyhoz, III. György nem tagadhatta meg, hogy el ne fogadja s ne beszéljen vele. Miután Wilkes kíséretével együtt eltávozott, a király kénytelen volt megvallani, hogy soha sem látott ilyen jónevelésű Lord-Mayort!

Midőn az új Lord-Mayor első díszlakóházát adta, az asztalról — mint a krónikáiról híven följegyzí — számuze volt mindenféle francia bor, a mivel Wilkes meg akarta mutatni, hogy méltatlanul fogják reá hogy ő inkább francia, mint angol, mert szeretett franciául beszélni, sőt francia verseket is irogatott. Asztal fölött Wilkes előadott tartott, melyben a „*mérsékelt monarchia*“ mellett nyilatkozott, amint hogy soha, sem ellenzéki korában, sem hatalma idejében, nem ragadtatta magát szélsőségekre. Ha Wilkes közönséges pamfletista lett volna, vagy demagog, ha Rochefort-fajta ember lett volna: ugy működése folyamában tulkapaszi által bizonyonyal kompromittálta volna mind ama vivmányait a szabadságnak, melyeket szívós akarat a találékony elméje létrehozott. Hogy ezt nem tette: ez dicsősége a történetíró szemében; a tömeg szemében néha „*arulás*“ volt.

Wilkes, monák am egykori hívei, kiket maga is gunyosan „*Wilkiták*“-nak nevezett, — Wilkes megtért a királyhoz. A való az volt, hogy a király tért meg Wilkeshez. Mind az, a mit Wilkes követelt: a választói jog kiszélesítése, a választások szabadsága, a hivallások szabadsága, a parlament ellenőrzése, s mindenek fölött, a mi legközelebből érdekelt a mi legfontosabbul tűnt föl neki: a sajtó szabadsága — mindez ki volt viva és biztosítva. Ezzel egy lelkiismeretes embernek meg kellett elégednie.

Hogy Wilkes az általános erkölcsi romlottság idejében nem élt apostoli életet, az igaz, amde ellenségeinek és mindenek között legelül a miniszternek és a királynak, a kik ellen küzdött, még sokkal kevesebb igényök lehetett a puritán cizmre; hiszen ama kornak még angol *püspökeiről* is számos oly erkölcselenség beszélnék, a minőket Wilkesre legrosszakarutabb életírói sem mertek ráköltetni.

Azonban ez bármiként legyen is, Wilkes személyisége ránk nézve közönbös vagy legalább csekély jelentőségi; lényegesek csupán: a szolgálatok, melyeket tett, az eszme, a melyen szülgött, és a következtetés, mely életnek szemléléséből önkényt folyik. E következtetés arra oktatja a kormányokat és a kormányzatokat, hogy bizonyos viszonyok közt valamennyi politikai intézményt kivétel nélkül meg lehet változtatni vagy el lehet törölni, sőt meg is kell változtatni vagy eltörölni; hogy azonban soha olyan kormánykészeszede nem volt, a melynek letéteményesei jezt emeltek a leghatalmasabb és legpótlhatatlanabb tényező ellen, mely a modern demokratikus társadalomban létezik: a sajtó szabadsága ellen.

Szól pedig ez a történet a multról a jelennek.

dozott. A kis királyfi, hogy felséges atyját amugy igazán megörvendeztesse, elibe kiáltá: — *Éljen Wilkes meg a 45-ödik szám! Ugy-e bár papa!*

1774-ben Wilkes London Lord-Mayorjévé választatott, és kevéssel ezután Middlessex ismét — ötödizben felküldte őt a parlamentbe. *Ezutal* egyetlen hang sem emelkedett ellene, midőn ülést a parlamentben elfoglalta. Tíz évig tartott ellene a harc; a parlament kutasította volt; a király üldözte; Martin képviselő meg akarta gyilkolni; a bíróságok elítélték; szenvedett elkobzást, börtönt, pellengérré: s ime most ismét bejött a képviselők házába, mint London Lord-Mayorje, s kísérétében volt tiz-tizenkét ember, kiket pusztán azért választottak meg, mert ő ajánlotta őket a választóknak.

ket kell mutatni az ügy iránt, de mert magában is fölkelte az érdeket; s mint műfelvezet is számot tesz. Emlékeznük, hogy 7—8 év előtt alig egy-két látogató jelent meg disztornázás alkalmával a helyiség karzatán, ma már a terem belsejét is ellepte a közönség, még pedig válogatott közönség.

Es ezt az érdeklődést nagyon örvendetésnek tartjuk, mert azt hisszük, hogy a tornaszat nálunk még nem töltte be teljesen hivatását, s hogy arra a nemzet életében nagy jövő vár.

A mutatóványok, mint mondtuk, magukban véve is megérdemelték a figyelmet, s kiben megvan a plasztikai szép iránti érzék, az valódi műélvezettel nézhet végig az előadást. A csapatban végbevitt szabadgyakorlatok mindenemű alakulásaikkal, a menetek össze-vissza kuszáltsága, mely egy percz alatt rendtől törölül, már magában véve kellemes látványul szolgálhattak. Még inkább a „*lovon*“ végbevitt gyakorlatok. Most egy merész ugró összehuzott térdrel veti át magát fölötte, majd egy még merészebb bukfenet vetve teszi meg a veszélyes ugrást, a harmadik pedig csak egy repül, hogy a tulso oldalon föl kell fogni röptében a tornamester biztos kezeinek. Aztán egyszerre megváltozik a helyzet kepe, itt korlátlan kezdődnek a produkciók, ott távolugrás, mászás, vagy a „*bak*“ találja meg a maga fürgé embereit, s végtelenül mozgalmas képet nyer az egész.

Legszébbek kétség kívül a nyújtó-gyakorlatok voltak. „*Az egylet széntságyákkal kerül a zajos föltűnést*“, mint az egylet érdemes elnöke *Szentágh* Ábriss megnyitó beszédében kifejezte, de mi azt hisszük, hogy ezek a mutatóványok föltűnést kelthettek volna bárhol is. 60 ily nyújtó-mutatóványt tanított be az egylet buzgó művezetője *Bockelberg* Ernő, melyben valami 25-enevetek részt. Az izomerő, a biztonság, az ügyesség és a test minden porcikájára fölött uralkodni tudó erős akarat mind megannyi tanujelei voltak azok a darabok, melyeket *Vermes* Nándor és *Lajos*, *Kujlinger*, *Porzolt* Lajos, *Reitlinger*, *Maurer* s mások mutattak be. Budapest közönsége, melynek annyira tetszetek nemrég a *Renz* cirkusának gymnasztiikai mutatóványai, itt láthatott elég olyat, a mi azok mellett nem csak hogy hátra nem marad, hanem minden tekintetben azoknak eleibe teendő.

A magasugrás, mely versenyzéssel volt összekötve, kitünőbb eredményezett, mint a mennyire elkészülve lehettünk. Egy 17 éves ifju, — gyönyörűen alkotott lábikrákkal, arányosan fejlett testtel — *Vermes* Nándor nyerte el az első díjat, midőn egy 1 méter 80 centiméter magasságban kifizetett színórón vetette magát biztosan keresztül. Oly ugrás, melyet bizonyonyal nem sokan fognak megtenni utána.

Szívből tudnánk örülni felette, ha az a babékoszoru, melyet Budapest polgármestere kezéből átvett, többeket is fölbuzdítana a versenyzésre, s nagyobb lenne a közvélemény előtt is a fiatal győzőnek dicsősége, mint a minő.

Az operánál *Zacchi-Giovanini* asszony csak nem régebben fejezte be vendégszerelését, pótolván a primadonna-hiányt, melyet Nagyné tartós betegsége idézett elő. E hó 6-án pedig új vendég lépett föl, a magyar születésű *Finai Karolina* k. a., ki bécsi színpadokon operettekben szerepelt, s aztán operára képezte magát. A nemzeti színházban *Gounod*, „*Romeo és Julia*“ operáját választotta bemutatónak, s megnyerő alakja, mozgása és csinos hangja eléggé igazolták fölléptetését. — Hosszas szünet után e hó 9-én Erkel „*Hunyadi László*“-ja került színe, a czimszerepben *Perottival*, kinek ez új szerepét nem lehet a sikerültebbek közé számítani. Szilgáyi Erzsébet szerepét *Balázs* nékelte.

A legközelebbi udjomságok lesznek: e hó 19-én „*A lepszébb*“, *Bartók* Lajos vigjátéka, és *Csiky* Gergelytől „*A proletárok*“ vigjáték.

A népszínházban most *Pálmái Ilka* asszony a kolozsvári színház tagja, vendégszerelpet, kit mint Szigligetinét sokszor megtapsolt s mindig szívesen hallgatott a fővárosi közönség. Első vendégjátékául a „*Kornevilli harangok*“-ban Szerpolette szerepét választotta, és szívesen fogadta a közönség a régi ismerőst. Legnagyobb újság a népszínházban, hogy *Patti Adelina* a Merelli olasz színtársulatával az ünnepek alatt kétszer lépett föl ott, s a „*Szevillai borbély*“ és „*Traviatát*“ játszák.

Toldy István hátrahagyott kéziratai közt van két színmű is, melyeken még javítani akart. Az egyik 5 felvonásos dráma: „*A tetszavgy tragédiája*“, melynek azonban egyszerűbb címet szeretett volna adni; a másik háromfelvonásos vigjáték, melynek címül éleinte azt írta rá: „*Agancosok*“, de utóbb találóbbnak vélte ezt: „*Összeillők*“.

A „*Falu rossza*“ fínn színpadon. E hó 2-án *Helldingforban* ismét előadták az *Almberg* által lefordított „*Falu rossza*“ (*Kyllán Heittio*) magyar népszínművet. Az előadás, mint az ott időző dr. *Szinnyey* írja, jól sikerült, s a magyar viselet híven volt föltüntetve. *Finun Rózi* (*Haeklin* k. a.) kitünően énekelte a magyar népdalokat, ugy hogy nyílt jelenetben is kétszer kitapsolták. A dalok egy részét *Szinnyey József* fordította le. A lelkesítés tetőpontra hágott a darab végén, mikor a falu népe tánczra perült és tüzzel járta a csárdást.

Közintézetek, egyletek.
A magyar tud. akadémia decz. 10-iki ülésén *Zichy* Antal folytatta gr. *Széchenyi* István *naplójegyzeteinek ismertetését*. Jellemző *Széchenyire* már

egész emberiség köztulajdonává váltak, termékenyítőleg hatnak a szellemekre s minden — még a legzadagabb irodalomra is. Halálva tartozunk a fordítónak s a Kisfaludy-társaságnak, hogy a magyar szellem e nagy adósságát az általános emberi szellem iránt, ezzel teljesen lefizették. — A kiadást *Tetty* és társa derék kiadó ezég közzvetítette. A díszes kiállítású és XVIII. és 490. lapra terjedő vastag kötet ára 4 frt.

Karácsonyi ajándék. Egy külsőleg kétszeresen szép, belsőleg kétszeresen becses s így négyzeresen értékes könyv: a *Shakespeare* „*Szentivánéji álma*“, e bájos tündérrege-böhöz az *Arany* János mesteri fordítása: ime belső szépségei. *Pompás* album-kiadás, negyedrében, vastag fehér velinpapíron, ritka szép nyomással, dunsan aranyozott fehér szatin-táblában, *Konewka* Pál, a korán elhunyt genialis rajzoló 24 árny-képével illusztrálva: ime külső szépségei. Minden szép és összeillő rajza, benne. *Ráth* Mór, a kiadó, tapintat

naplójának beosztása is. Különböző rovatokra osztotta, s bejegyezte még magaviseletét is. Legelőször egy halálról volt, mintegy figyelmeztető: memento mori". E jegyzetek oly nagy terjedelműek, hogy időszaki csoportokba kell beosztani az ismertetőket. Zichy mostani fölolvására az 1823—1827. közötti időszakra terjedt ki. Széchenyi naplói nem annyira tények fölöttébb, mint a tények fölötti reflexiókat tartalmaznak, s maga úgy szereti nevezni magát: a „philosophia templariusus". Egyébiránt sok érdekes adat van bennök az akkori szereplőkről. Talán egyik legérdekesebb jegyzete az, melyet akkor irt naplójába, midőn az 1825-ki országgyűlésen egy évi jövedelmét fölajánlotta az akadémia alapítására. E ténny így jegyzé be: „November 3. Kerületi ülésben beszéltem és minden honfitársamat ellenségemé tettem." Az országgyűlésre, a pártokra, a nemes-ségre éles megjegyzéseket tesz. Az 1825 ki országgyűlés decz. 3-ki kerületi ülésében a kir. leirat fölolvására után a napirend fölött vitatkozta. Széchenyi e gyűlésről ezt jegyzé meg: „Minden ember rendet akar csinálni, azért nincs rend." Nehány héttel később ezt jegyzé be naplójába: „Megjöttém, hogy annyi fiatal ember fölültesen bele mer beszélni. Az ocsó dicsőség utáni kapkodás megdöbbentett. Egyik fél az udvarhoz, másik az ellenzékhez szűt, de egyik sem tisztá." Egy másik helyen azt mondja a magyar magnásokról: „nem érdemlik meg a szabadságot". Érdekel bir eme följegyzése is: „Hallom, hogy Bécsben a császárnál 12 felsőházi és 30 alsóházi tagnak folyamodások fekszik. Aranykulcsot, kamarásságot, stb. kérnek. Nyomoruság!" Nem szerette a levek ellenzékiségét, de a maga rendszerében bizott és remélte, hogy czélhoz fog vezetni. Erre vonatkozik eme jegyzete: „Metternich rendszerének halálával vége lesz; az engém, halálom után fogja kezdetét venni". Általán e fiatalok naplójából bizonyos szentimentalizmus mellett valódi nemes idealizmus látszik ki, párosulva a leglángolóbb hazaszeretettel. — Az érdekes fölolvásást megelőzően.

Mi ujság?
 „Elég, ha nekem világol", ezt írta volt Arany János a saját költszetéről egy régebb költeményében. Hogy nem neki világol egyedül, arra egy egész ország a tanu. Költszetének fénye bevilágítja a nemzet minden rétegeit s elhat a kunyhóba és palotába egyaránt, s mindenüvé magával viszi tiszta derűjét. Midőn „Toldi szerelme" megjelenésének híre ment, egyike volt az első megrendelőknél József főherczeg neje, Klitold főherczegnő. Rögön intézkedett, hogy Knoll könyvtár megküldje számára azt a művet, melyet a nemzet oly őszinte örömmel üdvözöl. Azóta a fenséges asszony mohó gyönyörrel olvassa Arany muzsájának a legújabb remekét, melynél a költő szebb karácsonyi ajándékkal nem lep-hette volna meg nemzetét. Különben nem ez az egyedüli bizonyosság arra, hogy a főherczegi család mennyire együtt érez a nemzettel, mennyire osztozik örömeiben s mily nagyra becsüli irodalmunkat. A főherczegnő a mult télen együtt olvasta udvarhölgyével Jóka műveit, s Ráth Mór utasítással bir, hogy rendesen beküldje a főherczegi pár részére a hazai irodalmi legújabb termékeit. A fenséges asszony, ki francia anyától születve nem az anyatejjel szivta be, hanem csak később, már asszony korában, sajátítá el szép nyelvünket, ezt nemcsak családja körében tette kizárólagos társalgási nyelvű, de irodalmunkat is megismerni s megismerve megszeretni igyekezett. — Bizony sok fűrt magyarázó család vehetné mintául az alcsuti kastély buzdító példáját.
Arany Jánosnál a hó 10-én a magyar gazdaszszonyok együletének küldöttsége jelent meg, s díszes ezüst babér-koszorút nyújtottak át neki. Az arany-szalagok és felirások olvashatók: „Arany Jánosnak a Toldi Szerelme költőjének, a magyar gazdaszszonyok választmány, Budapest 1879. december 11. — Míg más a borostyán szedi levelenként, neked koszoruban kell adni a repkényt." Az átadás végett megjelentek a költő lakásán Damjanichné, Kármán Lajosné, Feleki Miklósné és Apáthy Istvánné. Arany dolgozószobájában, neje, menyé és unokája körében fogadta a küldöttséget, melynek nevében Felekiné üdvözölte „Toldi szerelme" költőjét, kívánva, hogy isten még sokáig éltesse a laza és mindnyájunk dicsőségére. Arany szerényen viszonzotta az üdvözlést, mentegette magát, hogy nem érdemli meg e kitüntetését; érzé, hogy „Toldi szerelme" gyöngébb mint a trilogia többi része. A bemutatásnál Damjanichnének fölemlíté, hogy ő s Petőfi 1849-ben meglátogatták Damjanichot, mikor az sebesülten a városligetben feküdt. Erre Damjanichnének kezét csókolva és még egyszer megköszönve a kitüntetését, az egyszerű, de megható ünnepély véget ért.
 * **Lapunk mult számának** a földrengésről szóló cikkében megleltettük, hogy Falb elmélete szerint f. év december 12-ke körül — egy héttel előbb vagy utóbb — ismét földrengésnek kellene bekövetkezni hazánkban. Az elmélet ez alkalommal, ugy lát-szik, ismét talál a valósággal, a mennyiben a kitett idő még el sem telt, s a földrengések már is beköszöntöttek. Így december 7-én (este 10 óra 59 perczerk) Zágrábban voltak erősebb lökések érezhetőek, s ugyanez nap (a „Neue Freie Presse" tudósítása szerint) Mokrincz körül is a Száva mellett, Jeszenchtól nem messze. Ez este Gyöngyösön is érezhető volt a tünemény, ezen a földrengés által oly gyakran meglátogatott helyen. A Falb-féle elmélet mellett még nagyobb tanúságot tenné az, ha az épen most következő napokban a tünemény ismétlődnék.
Az árvizek pusztításairól szomorú hírek érkeznek az erdélyi részekből, s az Erdélyben fakadó folyók mentéről. E hó 4-én és 5-én az erdélyi részekben beállott meleg idő és eső hirtelen feldagasztott minden folyót, mert a fagyos föld képtelen lévén beinni a nagy vizeket, azok egyenesen a patakokba és folyókba rohantak. A három Körös, a Szamos, Maros, Aranyos, Küküllő, Temes és még a patakok is

kiáradtak, vészt és pusztítást hozva. A Nagy-Küküllő elöntötte Segesvár, Medgyes és Erzsébetváros egyes részeit, a Sebes-Körös Eledet, Mező-Telegdet. A Fehér- és Fekete-Körös Békés-és Arad-megyében pusztítanak; a Maros pedig Arad városát fenyegette. E virágzó város a jégtorlás és nagy áradás közepette több napig a rettegés kínos óráit élte át, s csak e hó 10-én kezdett mulni a veszély, bekövetkezvén a válság pillanatában az apadás. Aradon felül Mikalok és Glogovác községek víz alatt vannak, Zádorlak és Bodrog községek szintén nagy jégtorlaszok képeződnek. Szomorú hírek érkeznek az ország ama részeiből is, hol nincs árvíz, hanem van inség a rossz termés és a szigorú tél következtében. Az áradások pusztítása most még nagyobbra terjesztette az inséget és nyomort. A roppant havazások a tavaszi olvadásra is komor események bekövetkezését sejtetik, s növelik az aggodalmakat.
A kemény tél egész Közép-Európában általános, s általában ily tartós és nagy hideg nem volt 1870. óta. E hó 9-ikéről szóló meteorologiai jelentések szerint legnagyobb hideg volt (Celsius szerint) Krakóban 29-6°, Lembergben 26-2°, Klagenfurtban 26-4°, Varsóban 26-1°. Prágában s Bécsben 20, Magyarországban 15—20, Dél-Németországban 14—17, Biarritzban 6, Clermontban 18, Triestben 8-2, Florenzben 4, Montcalierben 7, Rómában 1-6 s még Nápolyban is 0°. — Éjszakon azonban az időjárás már enyhébb lett s Uleaborgból, mely a 60. foknál fekszik, 2 foknyi meleget, Pétervárból csak 2 s Moszkvából 5-8 Cels. foknyi hideget jelentettek. **Budapest**en átlag 15—16 R. foknyi volt a hideg éjjelenkint. A december 10-iki jelentések szerint: Sopronban 17 C. fok, Trencsénben, Besztercebányán 25, Szolnokon 21, Szécsenben 15, Orsován 11, Temesváron 14 C. fok volt a hideg. A Duna jege már több helyen s a fővárosnál is megállott.

Az első kocsis Montenegróban. Mint a „Glas Crnogoraca" nevű montenegrói hivatalos lap írja, e hó 13-án került az első kocsis Csetinjébe. Az a kocsis ez, melyet Miklós fejedelemnek az osztrák császár ajándékozott, s mely eddig Kattaróban vesztegelt, mivel a Nyegustól Csetinjéig vívó uton mind ez ideig nem lehetett elszállítani. — A mióta sziklahagyóink állanak, — jegyzi meg az említett lap, — egy eddig aligha látta kocsit ezen a vidéken. A négykerékű osoda különben nem kis bámulatot keltett a montenegrói fővárosban, s fiatalja-örögje öszserőfött annak megtekintésére.
Mai számunkhoz mellékelve küldetik szét a „Hölgyek lapja" szépirodalmi és divatlap jövő évi előfizetési fölhívása, ugy szintén az ezzel összekötésben levő „Új szépirodalmi czarnok" című regényfolyóirat. Mind kettőt **Milassin** Vilmos szerkeszti és adja ki, s ugyanaz ez előfizetési iven számos regényt leszállított árakon ajánl a közönségnek, a mint mind erről a mellékelt iv részletesen megemlékezik.

Halálozások.
LIPONVICZY VILMOS, a legfelsőbb bírói egyike legkiválóbb tagja, a semmitőszék nyugalmazott alelnöke, meghalt 78 éves korában. Liponviczy 1839-ben Bars megye alispánja s követe volt. Később egészen a bírói pályán működött. 1850-ben a pesti főbíróvá székelt az elnöki teendőket vitte; majd Sopronban ment a legfőbb törvényszékhez; onnan 1857-ben a bécsi legfőbb és semmitőrtörvényszék tanácselnökévé nevezetett ki. A hatvanas években a magyar hét-személyes tábla elnöke lett. Maradandó emléket hagy maga után mind ama körökben melyekben tisztjét viselte. A korona részéről is több kitüntetésben részesült. Temetése e hó 13-ikára volt kitűzve. Holtestét a komárommegyei Csehiben levő családi sírboltba szállították.
 Elhunytak a közelebbi napok alatt: **Dr. ROTN ALBERT**, Arad megye volt főorvosa, Torontálmegye örökös táblabírája, derék, tisztelt férfit, s Varga János író-társunk apósa 64 éves korában Aradon. — **DRÁVEZ JOZSEF**, a gróf Károlyi Alajos nyug. urodmali tisztartója, 90 éves korában Nagy-Károlyban. — **MIALLESZ DÖME**, lugosi görög kath. székesegyházi kanonok, 61 éves korában Buziáson. — **MAGYAR KAROLY**, városi és főiskolai pénztárnok, a szabadságharcban főhadnagy, 56 éves korában Miskolcon. — **L'RING SÁNDOR**, sz.-fehérvári birto-kos és mézáros, ki Budavár ostrománál az elsőek egyike volt a bástyákon, a miért altisztből ott a helyszínén hadnagygyá neveztek ki. — **CSERFALUDY JÁNOS**, állampépítészeti segédmérnök, Galgón. —

Annira szerette az elhunyt a madarakat és állatká-
 kat, hogy ha azok közül elpusztult egy-egy, kertjében tettemette el s a kisinyke sirdombra fejját is tett. Egész kis temetője van madarainak a kertben.
A czár élete ellen Moszkvában intézett merény-
 letről olyan részleteket közölnek, melyek bármely rémregényhez méltó fejezeteket képeznének. Ezek szerint abból a házból, honnan villanyos készülék segítségével robbantották föl a vasuti töltést, tágas alagutat ástak, melyet néhol téglával is beboltoztak; az ásásnál 12 ember dolgozott, köztük két grófnő; a boltzat építéséhez 3000 téglát használtak; a vasut alatt 160 font lópor volt stb. Ama bizonyos házban egy szépen festett képet is találtak, mely a czárt a fel-robbantott vasuti vonat romjai közt holtan elter-
 rülve tünteti föl. Azonban a merénylőt elkövetői teljesen ismeretlenek. Eltűntek, mint a vízbe dobott kő. A czár már Moszkvában pihent, mikor a me-
 rénylőt történt, s akkor este nem is merték neki megmondani. Csak másnap reggel tudósította Ad-
 lerberg miniszter. A czár elszápadt, keresztet vetett és az istenhez fohászodott. Délben összegyűltek a moszkvai küldöttségek, kik előtt a czár beszédet ol-
 vások föl reszkett és rekedt hangon, olvasás köz-
 ben többször elfult, s arcát könyek áztatták. A vak-
 merő merénylőt kiegészítője gyanánt mindenféle hírek keringnek. Ilyen, hogy az odesszai pályaudvar is alá volt aknázva; Péterváron a téli palotánál nagy mennyiségű dinamitot találtak; sőt Moszkvá-
 ban minden élő volt készítve, hogy a merénylét után az egész várost felgyújtják; petroleuma márt-
 ott szivacsok heverték a Kreml körül, meg-
 több palotánál. Mind ezek egy vakmerő esemény kö-
 rül fölmerülő szokat tulságok is lehetnek, de az általános ijedelem költötte, s ekkép az állapotokat jellemzik. Utólagosan még azt is jelentik, hogy a czárnak Berlinbe tervezett utazása néhány hét előtt azért maradt el, mert a berlini orosz követség érte-
 sült, hogy a czárt vívó vonatot már ekkor föl akar-
 ták robbantani.

Előfizetési fölteleink
 az 1880-dik évre az eddigiek maradnak.
 Egész évre:
 A Vasárnapi Ujság „Világkrónika"-val együtt ... 8.-
 A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika"-val együtt ... 14.-
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 12.-
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világ-
 krónika"-val együtt ... 14.-
 Félévre:
 A Vasárnapi Ujság ... 4.-
 A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika"-val együtt ... 5.-
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 6.-
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világ-
 krónika"-val együtt ... 7.-
 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatá-
 rozott viteldij is csatolandó.
 ■ A „Világkrónika" című képes heti közlöny, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdekl eseményeket, az azok-
 ban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű-
 nyelven írta magyaraitokkal kísért képekben mu-
 tatja be az olvasónak és részletesen is ismerteti. Közöl tájékoztató cikkeket, elbeszéléseket, útirajo-
 sekát, nép- és tájismertetéseket, szemléltető jelente-
 seket a hazai és külföldi közérdekl mozzanatokról, találalmayokról, földfedezésekről, szóval mindazon vezetősebb jelenségekről, melyek akár a politikai, akár a mivelődés-történet terén, akár az emberi tár-
 sadalom életének más ágazataiban fölmerülnek, ugy szintén mulatókat apróbb közleményeket, közhasznu tudnivalókat stb. — A „Világkrónika" jövőre is he-
 tetesen meg jeleníti meg, több képpel illusztrálva fog meg-
 jelenni. 1879-ki folyamra (april-dec. 31. év) 1 ft 50 kr-ért meg folyvást kapható. ■
 A „Vasárnapi Ujság"-ból 1879-ről teljes számu pél-
 dányokkal szolgálhatunk.
 T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az elő-
 fizetési megújításánál, vagy a „Világkrónika" megrendelésénél czimzalagyküldi, vagy a postai-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)
 Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap" és Politikai Híradó" legelősebb ujság a magyar nép számára.

A Képes Néplap
 egész évre ... 2 ft.
 félévre ... 1 ft.
A Képes Néplap a Világkrónikával együtt!
 egész évre ... 4 ft.
 félévre ... 2 ft.

Szerkesztői mondánivaló.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs. F. A naplótörlőket vittük s nem-csak tartalmazta találtak igen érdekesnek, de formájára is vonzóknak. A közvetlenség és keserűség egyszerűség, melylyel írva van, helyet biztosít számára lapunk has-
 ságjain. Legközelebb megjelenik.
M.-Óvár. A felajánlott történelmi vagy népi-
 mei cikkek közölhető vagy nem közölhető volta iránt: a cikkek látása előtt nem nyilatkozhatunk. A tárgy-
 ellen — előlegesen — nincs kifogásunk.
A b-i Katalin-bárról, bármily kedélyesen folyt is le, a beküldött tudósítást nem közöljük. Nem kenye-
 rünk; terünk sinos ilyesmirre.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.
BÁLVÁNYOS Cs

